D2883 EXP. 12/31/96
MR. A. STEPAITIS
2307 E. SHERWOOD RD.
ARLINGTON HGTS, IL 60004

Lietuvos nacionalinė M.Mažvydo biblioteka

Alp(LK)12628

DARBININKAS

Vol. LXXXI, Nr. 41 PERIODICALS 341 Highland Blvd. Kaina
Spalis - October 25, 1996 Penktadienis-Friday Postage paid at Brooklyn, N.Y. Brooklyn, N.Y. 11207 $1.00

LIETUVOJE ir apie LIETUVĄ

- **Rugsėjo 30 d.** Vilniaus m. 2-osios apylinkės teismo teisėjas K. Jocys pradėjo nagrinėti baudžiamąją bylą, kurioje sukčiavimu ir kitais nusikaltimais kaltinamas uždarosios akcinės bendrovės "Vilniaus nekilnojamojo turto birža" (VNTB) prezidentas 33 m. V. Mitrochinas bei jo bendrai. VNTB buvo įregistruota 1991 m. liepos mėnesį, vėliau iš gyventojų pradėjo rinkti indėlius. V. Mitrochinas buvo įkūręs kelias pavaldžias firmas - "Mažasis vingis", "Makroma", "Mitma" ir "Autoservisas" V. Mitrochino kompanija apgavo maždaug 1800 žmonių, šie prarado daugiau kaip 10 mln. Lt. VNTB darbuotojai klastojo sutartis, slėpė mokesčius, neįformindavo indėlių, kurių dalį ėmė užsienio valiuta, nors tam neturėjo leidimo. Nuosprendį teisiamiesiems planuojama paskelbti maždaug po pusės metų.

- **Lietuvos Užsienio reikalų ministerijos pareigūnai ir Seimo nariai** susipažįsta su dokumentu "Baltijos veiksmų planas", kuris apibūdina JAV strategiją, padedančią Baltijos valstybėms įsijungti į Vakarų struktūras. Numatoma kitų metų pradžioje pasirašyti Baltijos valstybių ir JAV bendradarbiavimo chartiją. Užsienio reikalų ministras P. Gylys sakė, kad Lietuvai priimtinos šio plano idėjos, tačiau jis negali atstoti tiesioginės Lietuvos narystės Europos ir transatlantinėse organizacijose.

- **Rugsėjo pabaigoje** Lietuvą pasiekė maždaug trečdalis viso 4,7 milijono dolerių (18,8 mln. litų) vertės pirkinio - 9 granatosvaidžiai, apie pusę tūkstančio kovinių sviedinių, 60,000 mažo kalibro šaudmenų treniruotėms, taip pat atsarginės dalys, remonto ir aptarnavimo įranga, metodinės mokymo priemonės. Kitų metų pavasarį į Lietuvą turėtų būti atvežta dar beveik šimtas granatosvaidžių ir keli šimtai kovinių sviedinių, o 1998-siais - likusiojo pirkinio dalis, kurią sudaro per 800 kovinių sviedinių. Šią ginkluotę Lietuva įsigijo už Švedijos banko "Svenska Handelsbanken" suteiktą paskolą, kurią su 9% metinėmis palūkanomis turės grąžinti per septynerius metus. Tai sudaro tik pusę Lietuvai reikalingos prieštankinės technikos.

- **Gabrielės Petkevičiūtės-Bitės**, rašytojos, pedagogės ir visuomenininkės, literatūrinę premiją jau 1983 m. buvo įsteigęs smilgiškių kolektyvinis ūkis Panevėžio rajone. Šios premijos skyrimas buvo sustabdytas 1990 m. Dabar šią premiją atgaivino Panevėžio rajono taryba. Pusantro tūkstančio litų premija buvo paskirta Vaidotui Dauniui už knyga "Šeštoji diena", išleistą po jo žūties.

- **M. K. Čiurlionio (1875-1911)** gimimo metinės paminėtos rugsėjo 22 d. Senojoje Varėnoje, pastatytoje mūrinėje Šv. Mykolo arkangelo šventovėje, pakeitusioje medinę, kurioje daugiau kaip prieš šimtą metų vargonininku dirbo jo tėvas, o jis pats buvo pakrikštytas. Pirmąjį koncertą iš Anglijos padovanotais vargonais surengė vargonų virtuozas L. Digrys.

KADA PRADĖSIME GALVOTI APIE NACIONALINIUS INTERESUS?

Vytautas Rubavičius
specialiai "Darbininkui" iš Vilniaus

Šiuo metu daug kalbančių apie mūsų šalies būseną. Didžiuma nupasakoja nelinksmą kasdienio gyvenimo vaizdą, niūrią ateities perspektyvą, kai kurie pasidžiaugia "stabilizacija", civilizuota korupcija ir kitomis buvusių komunistų valdymo grožybėmis. Visi nori, kad šalis geriau gyventų, tačiau tik retas išdrįsta konkrečiau paaiškinti, ką gi reikia daryti, kad išliptume iš ekonominės ir dvasinės duobės. Vienas receptas lyg ir aiškus - kairiuosius būtina pakeisti dešiniaisiais. Kiti - "kovoti su korupcija", "įveikti nusikalstamumą", "sutvarkyti bankininkystę, mokesčių sistemą"... Suprantama, tai gana paviršutiniški siūlymai, nes nepaaiškinama kaipgi tą korupciją įveikti, nuo ko pradėti ir kuo baigti. Ypač žurnalistai ir politologai mėgsta šiuo metu reikalauti konkretumo iš kandidatų į Seimą. Konkretumas gerai, tačiau klausimas - o koks konkrečiai yra Seimo nario veiklos baras? Juk Seimas - aukščiausia valdžios institucija. Tad kaip Seimo narys gali ir privalo kovoti su korupcija, nusikalstamumu, kaip jis gali "tvarkyti" bankininkystę, mokesčių sistemą, švietimą? Atrodo, aišku - inicijuodamas gerus įstatymus. Tačiau visada sunku pasakyti, o kas tas geras įstatymas? Lietuvoje įstatymo "gerumas" kol kas suvokiamas gana paprastai - jis turi tenkinti vienos ar kitos finansinės grupės interesus, būti naudingas Seimo daugumai. Didžiausia bėda, kad per nepriklausomybės metus Seimas taip ir nesuvokė pagrindinio, sakyčiau, savo uždavinio - formuluoti ir įtvirtinti vidaus bei užsienio politikoje nacionalinius interesus, neišmoko reikšti tuos interesus atitinkančios valstybės politinės valios. Šitai turėtų būti Seimo veiklos pamatas. Tada ir įstatymų leidyba bei vyriausybės kontrolė įgytų esminį "gerumo" matmenį - įstatymais ir vyriausybės veikla būtų įtvirtinami nacionaliniai interesai, stiprinamas valstybingumas, laiduojamas tautos išlikimas. Šitaip žvelgiant į Seimą ir į buvusias vyriausybes, galima teigti, jog, ko gero, neturėjome kol kas tikrai nacionalinio parlamento ir vyriausybės.

Tad ar Seimo narys gali pasiūlyti konkrečius būdus, kaip išvesti Lietuvą iš aklavietės? Gal ir gali, tačiau iki šiol tokia programa nebuvo pateikta. Vis tikimasi, kad ją pateiks "specialistai". Dėl to ir žurnalistai, ir politologai, ir daugelis kandidatų į Seimą sutinka, jog Seime turėtų būti kuo daugiau specialistų - juristų, ekonomistų, profesionalių politikų... Kai kurios partijos - tiesiog specialistų knibždėlynas. Tokios yra ūkio, moterų, valstiečių partijos. O jau LDDP - vien profesionalūs politikai ir suvalstybinto namų ūkio specialistai. Juk ir Seime, ir vyriausybėje visą laiką buvo beveik vieni žinovai, profesionalai. Tačiau kažkodėl į žmonių sąmonę stengiamasi įskiepyti, jog Lietuvą sužlugdė muzikologai, rašytojai, aktoriai... Didžiojo Stabilizatoriaus laikais Seimas kaip gera sekretorė parėmė ir įteisino valdančios partijos specialistų idėjas. Akademikai ir profesoriai turėjo visas galimybes parodyti savo išmintį, tvarkant valstybės reikalus, tačiau ta išmintis kažkodėl buvo pasitelkta vien asmeninei gerovei. Neteko niekur skaityti, ką mūsų ekonomistai mano apie L. Balcerowicziaus programą, per trumpą laiką suteikusią tokiai didelei šaliai kaip Lenkija visiškai naują raidos perspektyvą. L. Balcerowiczius išleido ir knygą, kurioje apibendrino savo unikalų patyrimą, tačiau Lietuvos specialistams jis neįdomus. O ir paklauskime savęs, ar labai jau norėtume Seime matyti tuos kasdieną spaudoje aprašomus juristus, demagogijos virtuozus - profesionalius politikus? Specialistai gali sėkmingai dirbti tik jausdami aiškią Seimo politinę valią, protą ir reiklumą. O jei Seimas yra praradusių sveiką nuovoką pokario aktyvistų ir kompartijos ideologinio fronto auklėtinių kalbykla, tai specialistai užsiima įprastu ir gerai jiems žinomu darbu: tuština valstybės kišenes, o paprasčiau kalbant - įvairiausiais "teisėtais" būdais apiplėšinėja Lietuvos žmones. Ir šitai specialistų veiklai nematyti galo. Imkime kad ir tokį reiškinį kaip korupcija. Šiuo metu lyg ir nutarta kovoti su korupcija ir prieita išvada, jog būtina įkurti tam reikalui specialią instituciją. Vieni kuria institucijas, kiti tų pačių partijų nariai sėkmingai darbuojasi tos korupcijos baruose. Kažkodėl nekalbama, jog šiuo metu pati valstybė kaip valdininkijos interesų reiškėja yra pagrindinis korupcijos "gamintojas". Korupcija, paprastai kalbant, yra tokia sistema, kai valdininkai gauna papildomą (tikrąjį) atlyginimą už tą darbą, kurį jie privalo daryti kaip valdininkai. Kad būtų sukurta sistema, būtinas ir tam tikras įstatyminis "pagrindas". Šiuo metu kai kuriuos mokesčių įstatymus galima interpretuoti keliais būdais. Tai pagrindinis principas, leidžiantis visą verslininkystę laikyti už apynasrio. Verslininkas, kuris sąžiningai laikosi vienos įstatymo interpretacijos, gali būti visada apkaltintas nesilaikąs kitos. Tad visiškai teisėta verslininkystė yra visada šiek tiek potencialiai neteisėta, ir valdininkas (ar per valdininką - konkurentas) įmano tą "neteisėtumą" suaktualinti. Valstybėje egzistuoja tik "juodasis" ir "pilkasis" verslas, ir visai nebeliko "baltojo". Valdininkijai "baltasis" verslas nenaudingas, nes "baltojo"(doro, sąžiningo, teisėto ir t. t.) verslo sąlygomis valdininkija su verslininkais turi bendrauti abipusių juridinių įsipareigojimų ir atsakomybės pagrindu. Kas savo noru imsis atsakomybės už daromus sprendimus, kada galima veikti valstybės vardu, visiškai neatsakant už savo veiklą? "Pilkosios" verslo sferos įtvirtinimas labai naudingas ir tikriesiems nusikaltėliams - jiems randasi daug daugiau galimybių iš "juodųjų" virsti "pilkaisiais", juolab kad nėra aiškios takoskyros tarp doros verslininkystės ir nusikalstamo verslo. O šitą takoskyrą įtvirtinti pirmučiausias Seimo uždavinys. Didžiuma verslininkų sutiktų pereiti iš "pilkosios" sferos į "baltąją", jei jaustų valstybės pastangas skatinti ir ginti dorą verslą bei prisiimti materialinę atsakomybę už valstybinius sprendimus. Tačiau tokios pastangos visiškai nenaudingos valdininkijos sluoksniui. Kas turės jėgos ir ryžto padaryti galą mokesčių įstatymų daugiaprasmiškumui, poįstatyminių aktų ir potvarkių savivalei, kas įtvirtins požiūrį, jog valdininkas (ne valstybė) atsako už savo padarytus sprendimus? Manau, didelis žingsnis į priekį būtų, jei nors būrelis Seimo narių suvoktų, kad šitai yra jų darbas.

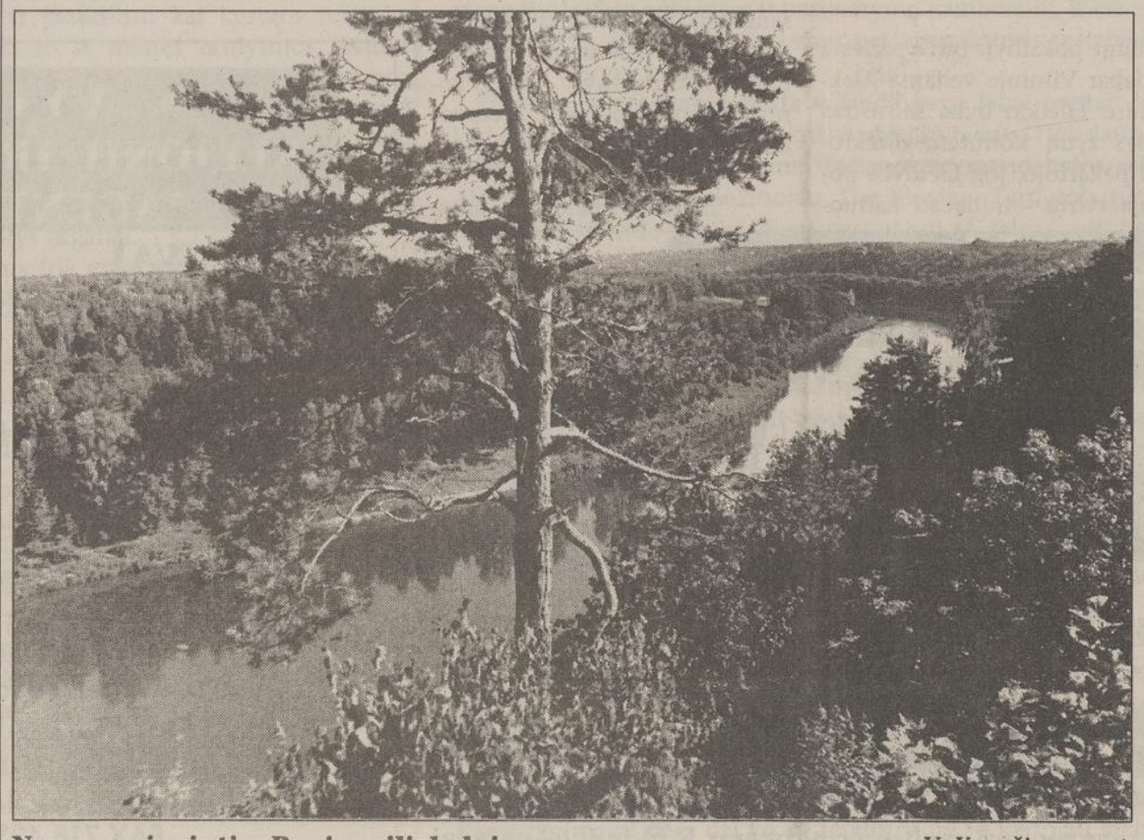

Nemuno vingis ties Punios piliakalniu. V. Kapočiaus nuotr.

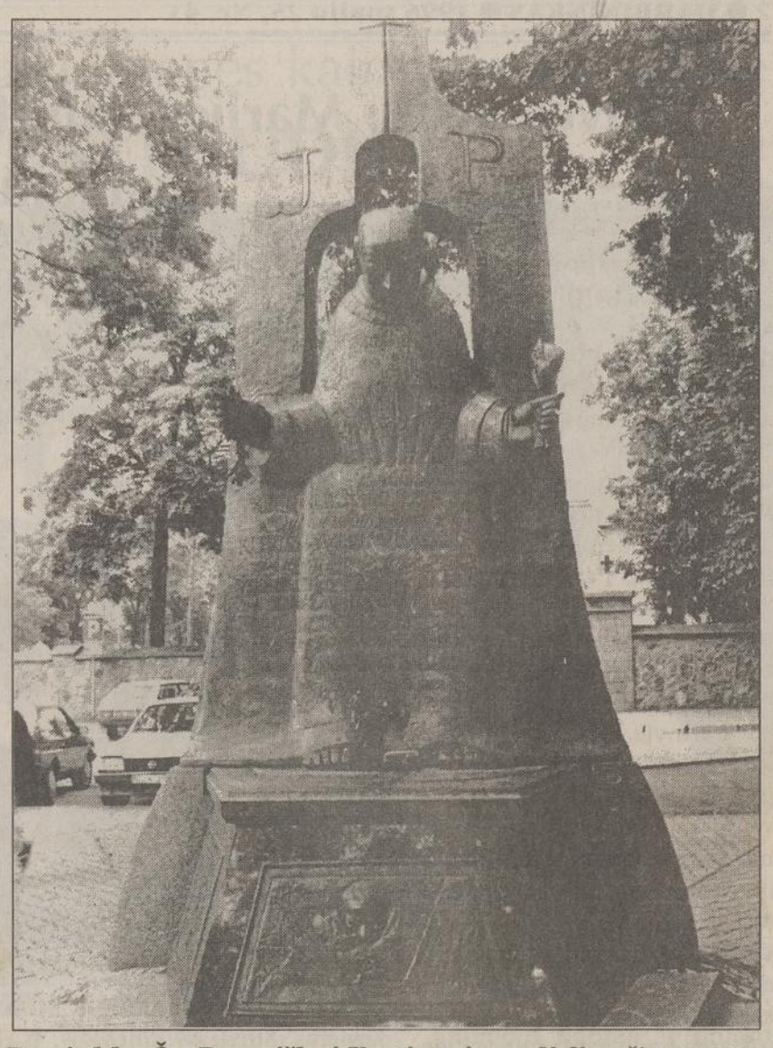

Paminklas Šv. Pranciškui Kretingoje. V. Kapočiaus nuotr.

LIETUVOS IR LATVIJOS GINČĄ GALĖTŲ PADĖTI SPRĘSTI KITŲ ŠALIŲ KONSULTANTAI

Ministras Pirmininkas Mindaugas Stankevičius mano, kad sprendžiant Lietuvos ir Latvijos ginčą dėl jūros sienos praverstų kitų šalių konsultantų paslaugos. Spalio 17d. spaudos konferencijoje Vyriausybės vadovas teigė nesiruošiąs atmesti šio sumanymo, kuris premjerui buvo pateiktas Vilniuje vykusiame susitikime su G-24 šalių ambasadoriais.

M. Stankevičiaus teigimu, savo konsultantų paslaugas siūlo Šiaurės Europos šalys, taip pat sulaukta ir "kitų pasiūlymų". Jo manymu, Lietuvai galėtų būti naudinga Šiaurės Europos šalių patirtis.

Mat Norvegija ir Rusija sugebėjo išspręsti panašią problemą, kai kurių ginčytinų Šiaurės jūros dalių nepriskirdama nė vienai iš šių valstybių. Nepaisant to, abi šalys sėkmingai atlieka žvalgybos darbus šiose zonose.

Spalio 17 d. Lietuvos premjeras dar nebuvo sulaukęs Latvijos Ministro Pirmininko Andrio Škelės atsakymo į pateiktą Lietuvos siūlymą sudaryti trišalę sutartį su JAV "Amoco" bendrove.

Pasirašiusios tokį dokumentą, Lietuva ir Latvija drauge pradėtų naftos žvalgybos darbus ginčytinoje Baltijos jūros dalyje. Kol kas žvalgyti ir eksploatuoti toje vietoje esantį naftos telkinį Latvija yra sutarusi su JAV "Amoco" ir Švedijos OPAB bendrovėmis. Kaip jau skelbta, po pirmojo svarstymo Latvijos parlamentas pritarė, kad konfliktą sukėlusi sutartis būtų ratifikuojama.

Premjerai Palangoje vykusiame susitikime sutarė, kad Latvijos atsakymas į šį pasiūlymą Lietuvą pasieks iki spalio 24-osios - būtent tą dieną kaimyninės šalies parlamente planuojama ratifikuoti minėtąją sutartį.

ELTA

LIETUVOS SEIMO RINKIMAI: SUMAŽĖJO RINKĖJŲ AKTYVUMAS

Lietuvos politologai yra nustebę, jog spalio 20 d. šalies piliečiai nebuvo aktyvūs rinkdami Seimą. Pirminiais duomenimis, teise pareikšti politinę valią pasinaudojo apie 50% rinkėjų, o prieš ketverius metus balsuoti atėjo 70% tokią teisę turinčių Lietuvos piliečių.

Spalio 22 d. vyriausios rinkimų komisijos kompiuteryje 15 val. 04 min. buvo tokie duomenys, gauti iš 1878 apylinkių (viso apylinkių yra 2037).

Toliau pateikiame partijos ar politinės organizacijos pavadinimą ir gautų balsų procentą nuo dalyvavusių skaičiaus:

Tėvynės sąjunga /Lietuvos konservatoriai - 29.74%.
Lietuvos krikščionių demokratų partija - 10.09%.
Lietuvos demokratinė darbo partija - 9.79%.
Lietuvos centro sąjunga - 8.23%.
Lietuvos socialdemokratų partija - 6.79%.

Lietuvos Seimo informacija

BAŽNYČIA NESUTINKA, KAD BŪTŲ "DANGSTOMASI ŠVENTŲJŲ NUOTRAUKOMIS"

Lietuvos Katalikų Bažnyčios hierarchija prieštarauja kai kurių Seimo rinkimuose dalyvaujančių partijų ir pavienių kandidatų mėginimams "dangstytis šventųjų ar Bažnyčios vadovų nuotraukomis".

Spalio 17 d. paskelbtame Kauno arkivyskupo metropolito Sigito Tamkevičiaus pareiškime teigiama, jog Katalikų Bažnyčios hierarchija nėra leidusi partijoms ar pavieniams kandidatams savo priešrinkiminiuose lankstinukuose naudoti Švenčiausiosios Mergelės Marijos ir popiežiaus nuotraukas ar net maldos žodžius. "Toks elgesys nesuderinamas nei su krikščioniška, nei su elementaria etika", teigia metropolitas Sigitas Tamkevičius, pabrėždamas, kad "niekas neturi teisės dangstytis šventųjų ar Bažnyčios vadovų nuotraukomis".

Kauno arkivyskupas taip pat apgailestauja, jog kai kurie pavieniai kunigai leido savo nuotraukas panaudoti priešrinkiminiuose agitaciniuose lapeliuose arba dalyvavo filmuojant balsuoti už partijas agituojančiuose televizijos siužetuose. "Toks elgesys yra nebažnytinis ir neleistinas", pažymi metropolitas Sigitas Tamkevičius.

ELTA

DARBININKĄ laiškai pasiekia ir elektroniniu paštu (E-mail)!

103517.1071@compuserve.com

Išeivės keliu: Marijos Aukštaitės palikimą apžvelgiant

Gediminas Lankauskas

(Tęsinys. Pradžia Nr. 40)

1930 metų pabaigoje paliko ji Lietuvą prieš savo pačios valią, nepakeliamų aplinkybių verčiama, vildamasi geresnio gyvenimo savo vaikams. Biografijoje "Išeivė" ji rašo: "Ir kam pasileido šis laivas nuo Europos krantų?... Mane neša kaip nereikalingą šapą banguoti vandenų kalnai?... Neša į svetimumą, į nežinomumą..." Panašūs jausmai ir mintys apie prarastos tėvynės skausmą, apie emigrantės dalią išreikšti daugelyje eilėraščių, ne viename prozos kūrinyje. Dalinai autobiografinėje apysakoje "Išeivės keliu" pagrindinė veikėja palieka Lietuvą su tokiomis mintimis: "Šermenys, ne gyvenimas... Keliauju į svetimybės uostą... Uostą plakamų bangų, kurios šniokščia ir daužo kirčiais, ligi užkapoja išeivio tautybę, užgožia prigimtos kalbos grožį, savo šniokštimais užšlama tradicijas ir sulieja į vieną bangą... Gimiau savo žemei! O ne svetimybei... Ir ko aš važiuoju, ir pas ką aš važiuoju?... Keliauju tik iš didžiausio reikalo".

Kaip ir daugumai emigrantų, palikusiems savo gimtąją žemę, Aukštaitės šeimai pirmieji metai Kanadoje buvo nepaprastai sunkūs tiek materialiai, tiek moraliai. Nenuostabu, kad, persikėlus iš provincinio Prienų miestelio į Montrealį - vieną didesnių Šiaurės Amerikos metropolių - daug kas atrodė neįprastai, svetimai ar net bauginančiai. Be kalbinių sunkumų nuolat tekdavo susidurti ir su kultūriniais bei socialiniais barjerais.

Atvykusi į Montrealį su sūnumis, Aukštaitė trumpai prisiglaudė pas lietuvius Astrauskus, pas kuriuos kambarį nuomavo jos vyras Antanas, prieš kelis metus atvykęs iš Lietuvos. Pas Astrauskus ji susipažino su Antano darbdaviu Dovydu Goldbergu. Pats būdamas imigrantu iš Europos, Goldbergas gerai suprato atvykėlių sunkumus, todėl kiek galėdamas jiems padėdavo tiek materialiai, tiek užjaučiančiu žodžiu. Pats tuo metu jis jau buvo gerai įsikūręs nemažos siuvyklos-parduotuvės savininkas.

Netrukus Aukštaitė su šeima išsinuomavo varganą vieno kambario butuką Park Avenue gatvėje. Bet gyvenimo sąlygos buvo tokios prastos, kad teko ieškoti kitos pastogės už prieinamą nuomą, o tokią, beje, susirasti Montrealyje buvo nelengva. Aukštaitę vis traukė arčiau lietuvių, arčiau "savų žmonių". Tuomet jie jai daugiausiai ir padėjo. Mačernių - anot jos, "tikrų žemaičių" - šeima sutiko išnuomoti nedidelį kambarėlį Frontenac gatvėje. Vargams, rodės, galo nebus.

Po dienos darbų ir rūpesčių Aukštaitė vos ne kasvakar mintimis nuklysdavo į Lietuvą, iešodama stiprybės, įkvėpimo, vilties. Ne tik prisiminimuose, bet ir dainose ji ilgėjosi Lietuvos gamtos, artimųjų ir užvis savo sūnaus Jonelio. Visa, kas buvo brangiausia, tapo nebegrąžinamai prarasta. Memuaruose Aukštaitė rašo: "Kai mano gitara su ilgesiu verkdavo, užmiršdavau aplinkumą, sieloje subanguodavo Lietuvos upės ir upeliai, sušlamėdavo miškai ir šilai, susiūbuodavo javų marios..."

Tokie vakariniai koncertai neretai buvo sekami pokalbių, neva "kultūrinių paskaitų", apie Lietuvos praeitį, papročius, gamtą. Suburdavo jie ne tik visą Aukštaitės šeimyną, bet ir šeimininkus Mačernius. Taip jie praleisdavo ne vieną vakarą, už lango stūgaujant atšiaurios kanadietiškos žiemos vėjams. Sužavėti savo nuomininkų meniniais sugebėjimais, jų žiniomis ir žmogiška šiluma, jie sakydavo, jog Aukštaitė - "tai jų namų širdis, o jos šeima - jų namų garbė".

Netrukus Aukštaitė susidomėjo vietine lietuvių bendruomenės leidžiama periodine spauda, kuri, jos žodžiais tariant, "nuslopindavo ilgesius ir žinių suteikdavo". Į šeimininkų Mačernių namus ateidavo net keturi ganėtinai skirtingų pažiūrų spaudiniai: kairių pažiūrų "Keleivis", religinės pakraipos "Darbininkas", tautinės minties "Vienybė" bei "Tėvynė". Visi šie spaudiniai buvo prenumeruojami nuomininkų vyrų, kurie tuo metu buvo išvykę miškų kirtimo darbams į Kanados vakarines provincijas. Taigi kurį laiką Aukštaitė buvo jų vienintelė skaitytoja. Būdama religinga, ji ypač pamėgo "Darbininką", kur visad rasdavo "straipsnių artimų... sielai". Bet artėjo į pabaigą laikraščio prenumerata, o ją atnaujinti nebuvo pinigų. Aukštaitė puolė gelbėti padėtį. Nedelsdama ji parašė laišką į "Darbininko" redakciją, prašydama atnaujinti prenumeratą. Vietoj piniginio mokesčio, ji įdėjo savo eilėraštį, pasirašytą Nemuno Vilnies slapyvardžiu, ir pasiūlė savo bendradarbiavimą. Jos eilės po kelių savaičių pasirodė laikraščio puslapiuose, bet redakcijai jos pasiūlytos žurnalistinės paslaugos pasirodė nereikalingos ir "Darbininko" prenumerata liko neatnaujinta. Po kiek laiko Aukštaitei pradėjus nuolat bendradarbiauti "Vienybėje" (ji rašė šio laikraščio "Montrealio dienų" skiltį), "Darbininkas" stačiai maldavo Aukštaitės straipsnių. Ji pati apie tai pasakė, kad "iškilo varžytinės dėl mano plunksnos... Tiesiog siautė moralė audra per keliolika metų".

Atvyko Aukštaitė į Kanadą toli gražu ne pačiu geriausiu metu. Ekonominei krizei be perstojo gilėjant, augo bedarbystė, smuko pragyvenimo lygis, aplink vyravo pesimistinės nuotaikos. "Krautuvėse sužibo blizgučiai... Bet žmonių ūpas nekoks... Visur

(nukelta į 7 psl.)

Lietuvių Bendruomenės Montrealio skyrius. Sėdi: A. Sakalas, pon. Širvydienė, Antanas Navikevičius. Stovi: W. Shedlow, p. Trečiokas, Lietuvos garbės konsulas G. L. P. Grant Suttie, ponia Trečiokienė, Vytautas Širvydas, Parlamento narys Candide Rochefort, Pranas Jasutis.

(Iš asmeninio M. Aukštaitės archyvo)

Nauji Seimo narių namai Vilniuje. V. Kapočiaus nuotr.

UŽSIENIO REIKALŲ MINISTRAS NEW YORKE

Lietuvos užsienio reikalų ministras Povilas Gylys spalio 7 d. New Yorke pasirašė tarptautinę sutartį dėl visapusiško branduolinių bandymų uždraudimo. Šia proga jis Jungtinių Tautų Generalinėje Asamblėjoje pasakė kalbą, kurioje jis nubrėžė Lietuvos užsienio politikos gaires. Ministras pabrėžė, jog būtina reformuoti Jungtinių Tautų, ypač Saugumo Tarybos, struktūras, ir akcentavo J. T. bei NATO vykdomų taikos palaikymo operacijų svarbą. Gylys atkreipė dėmesį į vadinamosios preventyviosios diplomatijos svarbą, siekiant anksti apriboti ir likviduoti konfliktus, tuo sutaupant nemaža lėšų.

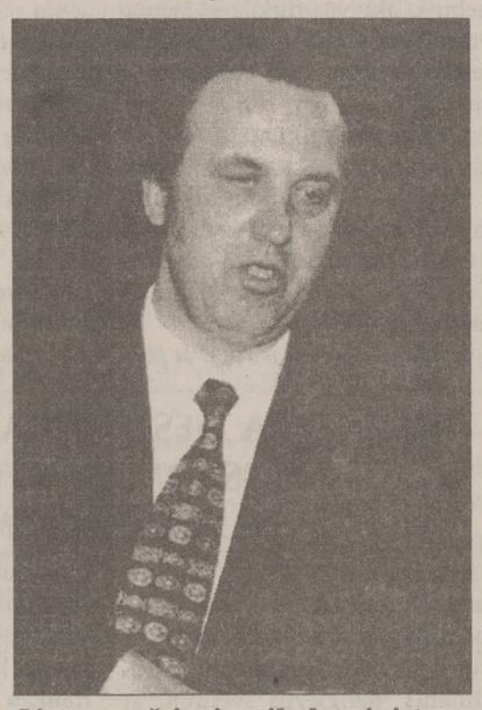

Lietuvos užsienio reikalų ministras Povilas Gylys. R. Šuikos nuotr.

Prieš tai susitikęs su Japonijos ambasadoriumi J. T. Hisaši Ošida, ministras Gylys aptarė Japonijos ir Lietuvos santykius. Juos ministras radijo korespondentui telefonu apibūdino kaip besivystančius palankia linkme. Pavyzdžiai: Lietuvoje neseniai viešėjo aukšto lygio Japonijos parlamento delegacija; netrukus žadama atidaryti Japonijos ambasadą Lietuvoje; Lietuva remia Japonijos siekį tapti nuolatine ar bent nenuolatine J. T. Saugumo Tarybos nare.

Ambasadorius Ošida pareiškė jaučiąs, jog tradiciškai atsargūs japonų verslininkai gali padidinti savo investicijas į Lietuvos ūkį. Pasak Gylio, ambasadorius Ošida nuolat ragina Japonijos biznio pasaulį kreipti daugiau dėmesio Lietuvai. Jo argumentai savo tautiečiams: padėtis Lietuvoje stabilizavosi; Lietuva yra susijusi su svarbiomis Rytų, Vidurio ir Vakarų Europos rinkomis. Lietuvos ministras jam patvirtino tas nuostatas, sakydamas, jog lietuviai gerai pažįsta buvusios sovietinės sferos rinką, moka prekiauti su Rytais, o jaunoji karta sparčiai mokosi prekiauti ir su Vakarais.

Ministras Gylys teigiamai atsiliepė ir apie savo susitikimą tą pačią dieną su Amerikos Žydų Komiteto (American Jewish Committee) direktoriumi David Harris, su kuriuo santykiai visad buvę "konstruktyvūs ir geranoriški".

Šiame pokalbyje buvo paliesta ir dabar Vilniuje vedama Aleksandro Lileikio byla. Ministras Gylys žydų Komiteto direktoriui pakartojo, jog Lietuvos pozicija tvirta - nubausti kaltuosius. Taip pat aiškus nusiteikimas, jog viską sprendžia teismai. Kadangi Lietuva dabar teisinė valstybė, teismai yra nepriklausomi nuo valdžios. Procesas turi būti atviras, gynybos pozicijos žinomos. Būtina vengti dirbtino proceso, pabrėžė Gylys.

Vėlyvą pirmadienio popietę ministras Gylys išvyko į Washingtoną, kur jo laukė susitikimas su JAV Valstybės vicesekretoriumi Strobe Talbott. Jie kalbėsis Lietuvos saugumo tema. To saugumo sutvirtinimas dabar yra pagrindinis Lietuvos užsienio politikos uždavinys, - radijo korespondentui pabrėžė Lietuvos užsienio reikalų ministras.

"Laisvosios Europos" radijas

Lietuva ruošiasi naujiems rinkimams. Rinkiminiai pažadai gatvės afišose. V. Kapočiaus nuotr.

GALCHUS & GORDON, advokatai, patarnauja sekančiuose teisiniuose reikaluose: nelaimingi atsitikimai, nekilnojamas turtas, imigracija, DWI and all criminal. Virš 20 metų patirtis. Parūpinamas lietuvių k. vertėjas. Konsultacija nemokamai. Galchus & Gordon, 39-07 Bell Blvd., Bayside, NY 11361. Tel.: 718 229-2629.

JONAS V. STRIMAITIS, advokatas, patarnauja teisiniuose reikaluose. Advokatas kalba ir lietuviškai. 134 West St., Simsbury, CT 06070. Tel. 203 651-0261.

SHALINS FUNERAL HOME, Inc., 84-02 Jamaica Ave. (prie Forest P'way St.), Woodhaven, N.Y. 11421. Suteikia garbingas laidotuves. Koplyčios parūpinamos visose miesto dalyse. Tel. 296-2244.

BUYUS FUNERAL HOME. Mario Teixeira, Jr. laidotuvių direktorius, Newark office: 426 Lafayette St. (Cor. Wilson Ave.). Tel. 344-5172. Paruošiamos garbingos laidotuvės. Modernios koplyčios, oras šaldomas. Daug vietos automobiliams pastatyti.

JUOZO ANDRIUŠIO Real Estate, namų pardavimas, visų rūšių apdraudimai, Income Tax pildymas. Įstaiga veikia naujoj vietoj - OHLERT-RUGGIERE, Inc., 89-11 Jamaica Ave., Woodhaven, NY. Tel. 847-2323 (namų tel. 847-4477). Įstaigoj kreipiantis paminėti, kad esate ar norite būti J. Andriušio klientais.

VYTAUTAS BELECKAS IR SŪNUS JONAS, sav. Winter Garden Tavern, 1883 Madison St., Ridgewood, NY 11227. Tel. 821-6440. Salė vestuvėms ir kt. pramogoms. Be to, duodami polaidotuviniai pietūs. Pirmos rūšies lietuviškas maistas prieinama kaina.

SIDABRINIO VARPO KEPYKLA - Silver Bell Baking Co. Lietuviška ir europietiška duona ir pyragai, šventėms, vestuvėms bei pokyliams tortai. Dalia Radžiūnas, sav. - 43-04 Junction Blvd., Corona, Queens, NY 11368. Tel. 779-5156.

LAISVĖS ŽIBURIO radijas girdimas sekmadieniais 9 val. ryto iš KDM stoties 1380 AM. Romas Kezys, 217-25 54th Ave., Bayside, NY 11364. Tel. 718 229-9134 arba 718 428-4552. Fax 718 423-3979.

Lietuvos Krikščionišką DEMOKRATIJĄ
ir jos spaudą paremkime dabar:
pinigais, Unitrust, testamentais.
-Tax Exempt #36-2927289-
per:
Pope Leo XIII Literary Fund, Inc.
9050 Troy Avenue
Evergreen Park, IL, 60642
Fax/Tel. 708-636-9562 Klauskite informacijų

LIETUVIŠKO STILIAUS PAMINKLAI SUKURIAMI IR NEMOKAMAI PRISTATOMI Į VISAS KAPINES NEW YORK, NEW JERSEY IR CONNECTICUT VALSTIJOSE. ĮSTAIGA PRIE ŠV. JONO KAPINIŲ.

Fasolino MEMORIALS

66 - 86 80 ST. MIDDLE VILLAGE, QUEENS N.Y. 11379
PHONES (718) 326 - 1282 ; 326-3150
- TAI MŪSŲ VIENINTĖLĖ VIETA -
- GAUSI PARODŲ SALĖ -

KVEČAS
JONAS
1933 + 1976

VYTIS
KELIONIŲ IR TURIZMO AGENTŪRA

- LĖKTUVAI
- LAIVAI (CRUISES)
- TRAUKINIAI (AMTRAK)
- AUTOBUSAI
- NUOMOJAMOS MAŠINOS
- VIEŠBUČIAI
- ĮDOMIŲ VIETŲ LANKYMAS

GRUPINĖS KELIONĖS Į LIETUVĄ

MOKĖTI GALIMA VISOMIS KREDITO KORTELĖMIS
JOKIO EKSTRA MOKESČIO UŽ PATARNAVIMĄ
PILNAI APDRAUSTA IR AKREDITUOTA AGENTŪRA
VYTIS INTERNATIONAL TRAVEL SERVICE
40-24 235 Street, DOUGLASTON, N. Y. 11363
TEL.: 718 423 - 6161, 1 - 800 - 77 - VYTIS
FAX 718 423 - 3979

DARBININKAS The Lithuanian Weekly Published by Franciscan Fathers

341 HIGHLAND BLVD. BROOKLYN, NY 11207

Editorial Office 718-827-1352
Business Office 718-827-1351
FAX 718-827-2964

Publication No. USPS 148-360
ISSN 0011-6637

Periodicals postage paid at Brooklyn, NY, Post Office
Subscription per year $30.00. Single copy $1.00.
Published Weekly except 2nd and 3rd week in July

POSTMASTER: Send Address Change to:
DARBININKAS, 341 Highland Blvd., Brooklyn, NY 11207
— Redaguoja REDAKCINĖ KOMISIJA —

Savo gyvenimu jie siekė idealo

Idealas yra tai, ko siekiama kaip tam tikros gėrybės. Ligotam žmogui, pavyzdžiui, idealas bus sveikata. Neturtingam arba ir šiaip daugumai žmonių idealu rodosi praturtėjimas. Netekusiam tėvynės geriausiu dalyku arba idealu atrodo grįžti į laisvą savo kraštą. Visi tie dalykai yra geri ir siektini, tačiau juos pasiekus nejaučiama tiek pasitenkinimo, kiek buvo laukta.

Žmonių norams ir siekimams ribų nėra, nes prieš juos yra neribotas idealas, arba gėrybė, vertingesnė už sveikatą, turtą, gerovę ir net pačią gyvybę. Evangelija šia prasme įspėja: "Kokia būtų nauda žmogui, jeigu jis laimėtų visą pasaulį, o pats save prapuldytų". Prapuolama tada, kai laikini dalykai nulenkia žmogų nuo aukščiausiojo idealo - visų daiktų ir žmonių Viešpaties.

Viešpats yra žmogų įterpęs tarp gamtos ir antgamties, leidęs gyventi tokioje plačioje skalėje, kuri susidaro tarp gyvulio ir angelo. Žmogui duotas nerimas kilti vis aukščiau, bet palikta ir didelė laisvė rinktis, kas patinka. Tačiau rinkdamasis tai, kas laikinai patenkins žmogaus troškimus ir geismus, visa širdimi įsigyvena tik žemėje ir laikosi arčiau gyvulio. Antgamtis pamirštama.

Šventieji žmonės, kuriuos katalikų Bažnyčia kasmet primena Visų Šventųjų diena, savo dvasios taurumu rodo kelią, kuris mus veda link tikrojo idealo. Jie gyveno žemėje ir veikė tarp žmonių, tačiau parodė didelį karžygiškumą, siekdami gėrio ir tobulumo. Savo gyvenimu parodė, kad tam tikras tobulumas pasiekiamas kiekvienam, kokios kas būtų padėties: paprastas žmogus, didžiai mokytas vyras ar moteris, tarnas ar karalius. Šventieji yra visų luomų, visų profesijų ir visų tautų nariai.

Aukštojo idealo siekti nėra lengva. Tai reikalauja didelių pastangų, o iš antros pusės - vis lieka tarpas tarp idealo ir tikrovės. Tai gali ne vieną nuvilti ir nuteikti siekti vien to, kas žemiškoje tikrovėje lengviau įgyvendinama. Bet čia pravartu prisiminti ruso Novogorodcevo pamokomieji žodžiai, rašyti dar prieš bolševikų revoliuciją:

"Idealas reiškia niekados nepaliaujamo tobulėjimo reikalavimą. Jis rodo tai, ko žemiškoje tikrovėje nėra, bet kas privalėtų būti. Idealas nereiškia palaimintos ramybės, bet amžinąjį stengimąsi ir nerimą. Kaip siekimas to, kas yra neribota, kaip troškimas absoliučios tobulybės, jis sukelia nuolatines pastangas doriniame žmogaus tobulėjime. Reikia tikėti į stebuklingą gėrio ir tiesos viešpatiją, kad būtų galima eiti savo keliu netobuloje žemėje. Tam, kas neturi kito tikėjimo, kaip tik į žmonių nuodėmes ir netobulybes, tam nėra kur eiti, tam visas žemiškas gyvenimas tėra viena baisi tamsybė.

Šventieji žmonės, kuriuos minėsime lapkričio 1 d., yra vidinės kovos laimėtojai. Nebuvo jie žmonės be kraujo ir aistrų. Netapo jie šventi savo gimimu, o savo gyvenimu, kuris buvo panašus į mūsų gyvenimą.

Visų Šventųjų diena - tai priminimas, kuo žmogus turi būti. Vidine savo kova jis turi rungtis dėl Dievo, kad Jis giliai įsispaustų į kiekvieno dvasią ir išlaikytų ją tvirtą ir šventą. Gali būti labai sunku, kaip ir kiekvienoje kovoje, bet tik nuo šios vidinės kovos priklauso žmogaus būtis giliausia prasme. Visa kita yra praeiną menkniekiai. Net ir pati mirtis.

Lietuvių bendruomenės kaimyninėse šalyse

BALTGUDIJA

Pokalbis
su išeivijos lietuvių katalikų vyskupu
Paulium A. Baltakiu, OFM
Kalbėjosi **Petras Ąžuolas.**

Susitikimas su lietuviais Girių kaimo kapinaitėse. Trečias iš kairės - vyskupas P. A. Baltakis, OFM, šalia klebonas kun. Leonas Nestukas.

(*Tęsinys. Pradžia Nr.37*)

P. Ą. *Laikas nuo laiko spaudoje pasirodo žinutės apie etnografinėse Lietuvos žemėse, šiuo metu priklausančiose Baltgudijai, gyvenančių lietuvių veiklą ir problemas. Kokius įspūdžius Jūs parsivežėt?*

Vysk. Dabartinėje Baltgudijoje praleidau 5 dienas ir aplankiau lietuvių bendruomenes Gardine, Pelesoje, Gervėčiuose, Giriose, Rimdžiūnuose, Miciūnuose, Minske ir Mogiliovo srityje 1870 metais įkurtuose Malkavos kaimuose.

Lietuvių Bendruomenėje yra įsiregistravę apie 1400 lietuvių, bet pagal buvusį Lietuvos atstovą Baltgudijoje Alfonsą Augulį, "Gervėčių" klubo pirmininką, 1959 metų surašyme buvo per 70,000, o 1993 metais išleistame moksliniame leidinyje Baltgudijoje esą 150,000 lietuvių kilmės gyventojų.

Dauguma lietuvių gyvena Lietuvos pasienyje - lietuviškose žemėse, Stalino priskirtose Baltgudijai.

Dalis yra sukūrę mišrias šeimas ir nebekalba lietuviškai. Pelesoje, Gervėčiuose, Rimdžiūnuose veikia lietuviškos mokyklos ir kultūros centrai bei lietuviškos parapijos. Minskas ir Gardinas turi sekmadienines mokyklas.

Baltgudijos Lietuvių Bendruomenei vadovauja Minsko Jaunimo teatro direktorė ir režisierė Virginija Tarnauskaitė. Vilniuje įsikūręs "Gervėčių" klubas leidžia Baltgudijos "Lietuvių godos". Redaguoja Bernardas Šaknys.

Unikali lietuvių salelė yra įsikūrusi Mogiliovo srityje - Malkavoje. Kai 1870 metais buvo panaikinta baudžiava, keliolika Aukštaitijos ūkininkų (nuo Utenos), negalėdami įsigyti žemės Lietuvoje, nusipirko 3 kaimus Baltgudijoje, įsteigė savo parapiją, mokyklą, kapines. Buvo turtingiausi apylinkės ūkininkai. Sovietai uždarė mokyklą ir bažnyčią, o ūkininkus suvarė į kolchozus bei nemažai vyrų sušaudė. 1943 metais dalis lietuvių grįžo į Lietuvą. Dauguma yra sukūrę mišrias šeimas ir nebemoka lietuviškai, tačiau siunčia vaikus į Vilniuje veikiančią užsieniečių mokyklą "Lietuvių namai".

Iš Malkavos atsikėlę lietuviai Vilniuje įkūrė "Beržyno" klubą, nes Malkavoje yra didžiuliai beržų miškai.

P. Ą. *Gal galėtumėt stabtelėti prie apsilankymo atskirose bendruomenėse?*

Vysk. Lankymą pradėjau nuo Gardino. Druskininkų pasienio muitinėje pasitiko Gardino srities lietuvių bendruomenių susivienijimo "Tėvynė" pirmininkas Algirdas Dirginčius. Dėl komunikacijos problemų į katedroje laikytas pamaldas atsilankė tik apie 20 lietuvių. Aplankėm Vytauto Didžiojo paminklą ir kunigaikščių pilies griuvėsius ant Nemuno kranto. "Tėvynės" susivienijimas turi 68 registruotus narius; sekmadieninę mokyklėlę, kuriai vadovauja iš Druskininkų atvykstą mokytojai Virginija Šedienė, Jūratė ir Jonas Jančiuliai; planuoja pradėti savaitines pusvalandžio programas Baltgudijos televizijoje (A. Dirginčius dirbo Gardino televizijoje).

Gardino vyskupas Aleksandras Kaszkiewicz, lenkų kilmės, studijavo Kauno kunigų seminarijoje ir priklausė Vilniaus arkidiecezijai. Vyskupas buvo išvykęs ir neteko susitikti.

Iš Gardino, lydimi kun. K. Kriščiupaičio ir Algirdo Dirginčiaus, nuvykome į Pelesą.

1920 metais Lietuvos pietryčių žemes okupavo Lenkija, o po Vilniaus krašto "išlaisvinimo" Stalinas jas priskyrė Baltgudijai. Polonizacija ir rusifikacija labai nuskurdino kraštą dvasiškai. Yra net nemokančių pasirašyti! Daugelis yra sukūrę mišrias šeimas ir nekalba lietuviškai. Pelesos gyventojai - dzūkai - yra labai linksmo būdo, nuoširdūs ir draugiški.

Subyrėjus Sovietų Sąjungai, 1990 metais buvo atkurta Šv. Lino parapija (įkurta 1924 m. pal. vysk. Jurgio Matulaičio), įsteigtas parapijos kultūros centras, kuriame atsikūrė devynmetė lietuviška mokykla (su bendrabučiu, biblioteka, muziejum, sporto sale). Mokykloje mokosi apie 80 vaikų. Visi mokytojai (7) yra iš Lietuvos. Kultūros centre yra numatytos patalpos ir medicinos punktai su dantų kabinetu, nes Pelesos miestelis neturi nieko, išskyrus vieną parduotuvę, kur galima nusipirkti duonos ir druskos. Pelesos L. K. centro vadovybė nuoširdžiai prašo užsienio (JAV) lietuvių pagalbos (vaistų ir ypač įrangos dantų kabinetui).

Šv. Lino parapijos klebonu yra Panevėžio vyskupijos kunigas Kastytis Kriščiupaitis, labai daug prisidėjęs prie parapijos ir mokyklos suorganizavimo. Šiuo metų Pelesos lietuvių bendruomenė išgyvena vienybės krizę, bet tikimasi, kad tai yra laikina ir greit vėl visi vieningai dirbs dėl religinio, tautinio ir kultūrinio atsinaujinimo.

Kaip užlaikomas nuo vyskupo Valančiaus laikų krikščioniškos lietuviškos tradicijos šiame krašte, vaizdžiai parodė vyskupo sutikimo ceremonijos. Per visą Pelesos miestelį, apie 1,5 km pagrindinė gatvė buvo papuošta vainikais ir gėlėmis, o namai - šventais paveikslais ir kilimais. Mane atvežė šalutiniais keliais į miestelio pradžią, kur laukė klebonas su duona, druska ir šventintu vandeniu. Atlikus šią ceremoniją iškilmingoje procesijoje, po baldakimu, mergaitėms barstant gėles, su viso miestelio gyventojais patraukėm į bažnyčią. Iškilmingų šv. Mišių metu giedojo parapijos choras, ir per 100 tikinčiųjų, nuo 10 metų

(*nukelta į 4 psl.*)

Užrašai iš pasmerktųjų namų

SAULIUS STOMA **15**

Pakeliui į žmogžudžių rūsį

Bet detektyvo atomazgą, kaip ir priklauso, palikime pabaigai. Kol kas manęs laukia ne laisvė, o žmogžudžių rūsys.

Taigi vos spėjau vakare surašyti pareiškimą dėl neteisėto arešto ir bado streiko, kitą rytą buvau pašauktas kažkur eiti. Pagalvojęs, kad galbūt manęs laukia seniai kviečiamas advokatas, pasiėmiau sąsiuvinį su pareiškimu. Maniau, kad prieš atiduodamas pareiškimą, turiu pasitarti su advokatu ir patikslinti kai kuriuos teiginius. Areštinėje studijuodamas po to iš manęs tardytojos išviliotą Baudžiamojo proceso kodeksą, labiausiai džiaugiausi radęs straipsnį, kuris aiškiai apibrėžė, kokiais atvejais galima sulaikyti įtariamąjį. Dabar pateiksiu tikslią 137 straipsnio pagrindinės dalies citatą. Galbūt ji ilgoka, bet šiais laikais neprošal žinoti svarbiausias įstatymų vietas visiems. Ypač tas vietas, kurių kažkodėl visiškai nepaiso teisingumą Lietuvoje vykdantys organai.

Taigi sulaikyti asmenį galima "tik esant vienam iš šių pagrindų:

1) kai šis asmuo užkluptas bedaras nusikaltimą arba tuoj po to, kai jis nusikaltimą padarė;

2) kai mačiusieji, jų tarpe ir nukentėjusieji, tiesiogiai nurodo šį asmenį kaip padariusį nusikaltimą;

3) kai ant įtariamojo ar jo drabužių, prie jo arba jo bute rasta aiškių nusikaltimo pėdsakų.

Kai yra kitų duomenų, duodančių pagrindo įtarti asmenį padarius nusikaltimą, šis asmuo gali būti sulaikomas tik tuo atveju, jeigu jis pasikėsino pabėgti, arba kai jis neturi nuolatinės gyvenamosios vietos arba kai nenustatyta įtariamojo asmenybė".

Buvo akivaizdu, kad, laikantis Baudžiamojo proceso kodekso, aš visai negalėjau būti sulaikytas. Nė vienas punktas man netiko, o kaltinti rengimusi pabėgti žmogų, kuris sulaikymo dieną pats ateina pas tardytoją į apklausą, labai jau nerimta. Be to, įstatyme parašyta: "jeigu jis pasikėsino pabėgti". Taigi turėjo būti tam tikras veiksmas, o ne vien mintys, kurias pareigūnai teigė įskaitę mano galvoje. Nebent telepatai Lietuvoje iš tikrųjų būtų paskelbti aukščiau įstatymo.

Beje, vienas dar aukštesnis pareigūnas taip pat spaudai pranešė, kad S. Stoma sulaikytas, nes ne tik vengė tardymo, bet ir labai iššaukiančiai elgėsi su tardytoja, netgi "privedė ją iki ašarų".

Juokingiausia, kad buvusią mokytoją D. Macijevskienę aš pirmą kartą pamačiau gegužės 1-ąją - tą pačią dieną, kai pagal pirmą šaukimą atėjau kaip liudytojas į apklausą ir buvau sulaikytas. Prieš tai tik savo noru buvau kelis kartus nuėjęs į ekonominę policiją ir raginau greičiau tirti bylą, nes dėl jos iškėlimo esu sukompromituotas. Tą patį sakiau ir per spaudos konferenciją.

Tačiau tada dar buvau nepakankamai sukompromituotas, o svarbiausia, būdamas laisvėje, galėjau gintis.

Pasimatymas pačiu laiku

Tą rytą, kaip visada, nežinojau, kur esu vedamas. Buvau įleistas į vieną iš devynių apklausos ir pasimatymo kambarėlių. Ir čia manęs laukė turbūt didžiausias siurprizas per visus keturis mėnesius Lukiškėse - žmona ir vaikai.

Žinoma, pasimatymui skirta valanda bėgo labai greitai. Juolab kad žmona atnešė suruošusi tikrus naminius pietus. Tiek daug visko reikėjo pasakyti vienas kitam. Tačiau apie mano bylos reikalus nieko džiuginančio nesužinojau. Dar blogiau. Tardytoja pasirodė tokia gera ir leido ketvirtadienį pasimatyti su šeima, nes penktadienį jau turėjo išeiti atostogų, o manęs paleisti net negalvojo. Kitą pasimatymą ji pažadėjo ne anksčiau kaip po trijų mėnesių. Be to, tą penktadienį turėjo būti tardytojos gimtadienis, ir ta proga galbūt už sėkmingą mano patupdymą ar dar už ką nors jai bus suteiktas vyresniosios leitenantės laipsnis.

Pasidarė aišku, kad sėdėsiu visą vasarą Lukiškėse, o byla niekas net nesidomės. Taigi dabar jau tikrai neliko kito kelio, kaip pradėti bado streiką.

Be to, dabar buvo palankiausias momentas perduoti pareiškimą, nors ir ne iki galo suredaguotą, į laisvę. Tokios galimybės greitai galėjo nebebūti. Žmona neseniai kalbėjosi su advokatu, ir buvo aišku, kad mano prašymai susitikti jo nepasiekė.

Kad viskas būtų teisėta, pareiškimą daviau paskaityti per visą pasimatymą šalia stovėjusiam kalėjimo pareigūnui - gana simpatiškam vyrukui. Jis šiek tiek sunerimo ir pasakė, kad turi parodyti raštą aukštesniems viršininkams. Pasakiau jam, jog jis būtinai perduotų, kad bado streikas yra nukreiptas ne prieš kalėjimo administraciją, kuri visai nekalta dėl mano neteisėto arešto, ir todėl jiems nerimauti nėra dėl ko. Šį teiginį ir po to kartojau kiekviena proga. Manau, kad tokia taktika buvo teisinga ir padėdavo man išvengti nereikalingų diskusijų su kalėjimo valdžia.

Vyrukas po kurio laiko grįžo atgal ir pasakė, kad į laisvę mano pareiškimą išnešti galima. Tai jau buvo neblogai.

Atsitiktinių sutapimų virtinė tęsėsi toliau. Eidama iš kalėjimo, žmona gatvėje sutiko vieną "Respublikos" žurnalistę. Ši, išgirdusi visą istoriją, paragino negaišti laiko ir iškart nešti pareiškimą į redakciją, nes jau buvo popietė, o rytoj - paskutinė tardytojos darbo diena ir paskutinė galimybė ką nors pakeisti.

Taigi tą penktadienį tardytoja D. Macijevskienė gimtadienio proga gavo ne tik vyresniosios leitenantės laipsnį, bet ir savo kalinio pareiškimą, išspausdintą "Respublikoje", dėl bado akcijos.

Mintys apie klizmą

Pareiškime bado streiko pradžios data buvo nurodyta birželio 5 diena, pirmadienis. Net keista, bet savaitgalis praėjo visai ramiai. Vienas kameros draugas kažkada buvo šiek tiek skaitęs apie badavimą ir, kiek prisiminė, papasakojo man. Aš pats badavimu niekada nesidomėjau ir nieko nežinojau apie poveikį bei teisingą elgseną jo metu. Paklausęs patarimo, kad negalima badauti pradėti staiga, šeštadienį ir ypač sekmadienį valgiau mažiau nei paprastai.

Pirmadienį pusryčių atsisakiau. Po kiek laiko prasidėjo ir neišvengiamas sujudimas. Su didžiuliu šurmuliu, dalyvaujant trigubai daugiau pareigūnų negu reikėtų, buvau nuvestas pas kalėjimo viršininką Jurijų Andželą. Kalba buvo konkreti: kalėjimas ne sanatorija, badavimas čia visai negalimas, nes administracija atsako už mano gyvybę ir sveikatą. Todėl man bus taikomas priverstinis maitinimas per guminę žarną. Beje, jau vėliau, matyt, gavę iš aukščiau naujų nurodymų visi pareigūnai ėmė teigti, kad tokio priverstinio maitinimo šiais laikais jau nėra. Dabar atseit priverstinai, per lašinę, gyvybė palaikoma tik jau visiškai nusilpusiam ir aplinkos nesuvokiančiam kaliniui. Žinoma, lašinė - tai jau daug civilizuotesnis gyvybės palaikymo būdas nei guminė žarna. Tačiau šia žarna kalėjimo viršininkas gąsdino ne tik mane. Tą patį tuo metu jis sakė ir "Lietuvos ryto" žurnalistui. Cituoju iš laikraščio: "Lukiškių kalėjimo viršininkas papasakojo, kaip tai atrodo: kaliniui į skrandį per guminę žarną pilamas specialus mišinys iš kiaušinių, pieno, cukraus ir kitų kaloringų produktų".

Kas bent kiek domėjosi tais dalykais, žino, kad lygiai kaip negalima badavimo pradėti staiga, po stipraus pavalgymo, taip dar

(*nukelta į 4 psl.*)

aplink pasaulį aplink pasaulį

■ Reikia sudaryti bendrą visų per pastaruosius 16 metų Europoje dingusių be žinios vaikų registrą, siūlo airė Europos Sąjungos parlamento narė Mari Banoti. Registrą galėtų sudaryti bendra ES policija Europol, kuri kaip tik šiuo metu kuriama. Ne visi dingę vaikai yra pagrobti, bet tai taip pat pasitaiko. Dabar mes neturime konkrečių žinių, kokio tai masto problema. Europos parlamentas neseniai minisesijoje diskutavo pedofilų skandalą, sukrėtusį visą Belgiją. Politikai reikalavo išplėsti tarptautinį policijos bendradarbiavimą. Europos Sąjungos komisija jau šiais metais pateiks naujus kovos su vaikų pornografija ir seksturizmu planus.

■ Lenkijos kultūros ministras Zdzislav Podkanski ketina gelbėti gerą lenkų kompozitoriaus Frederiko Šopeno vardą. Ministras paskelbė padarysiąs viską, kad F. Šopeno vardas ir atvaizdas dingtų nuo vienos lenkiškos degtinės butelio. "Šopeno" degtinė, nors ir priklauso brangesniųjų gėrimų klasei, Lenkijoje yra labai mėgstama. Frederikas Šopenas (1810-1849) yra laikomas talentingiausiu visų laikų Lenkijos kompozitoriumi.

■ Kaip praneša lenkų spauda, buvusio Lenkijos prezidento Lecho Valensos vaškinę figūrą, kuri buvo išimta iš Kopenhagos vaškinių figūrų muziejaus, už 1000 JAV dolerių nusipirko vyriausiasis lenkų savaitraščio "Nie" redaktorius Ježis Urbanas. Kur ji bus pastatyta, kol kas neaišku. Belieka tik priminti, kad per ketverius prezidentavimo metus "Didysis elektrikas" buvo savaitraščio "Nie" pagrindinis patyčių objektas. Koks vaidmuo dabar numatomas vaškinei L. Valensos figūrai?

■ Praėjusiais metais Europos Sąjungoje (ES) padaugėjo sergančių medžių. Beveik kas penktas medis ES yra nesveikas, sakoma Briuselyje paskelbtame pranešime apie miškų būklę 1995 metais. Kad serga daugiau medžių, paaiškinama, be kita ko, sausra bei švelniomis žiemomis, po kurių kenkėjai stipriau puola miškus. Tačiau ir oro užterštumas taip pat suvaidino savo neigiamą vaidmenį.

Lietuvių bendruomenės kaimyninėse šalyse

Baltgudija

(atkelta iš 3 psl.)

amžiaus iki 70, priėmė sutvirtinimo sakramentą. Po pamaldų susitikome su parapijiečiais šventoriuje. Vieni džiaugėsi klebono pasišventimu, kiti priminė iš okupantų patirtas skriaudas.

Po pietų su LB pirmininku ir mokyklos mokytojais apžiūrėjome Kultūros centrą.

Iš Pelesos, lydimi Alfonso Augulio, nuvykome į Gervėčius. Gervėčių krašto gyventojai, kaip ir Pelesos, yra dzūkai, okupantų sumaišyti su gudais, rusais ir ukrainiečiais. Jie kalba vietine "po prostemu" tarme - slaviškų ir lietuviškų žodžių mišiniu.

Pirmoji Gervėčių bažnyčia buvo pastatyta 1526 m., o parapinė mokykla atidaryta XVIII a. Po Liublino unijos ėmė stiprėti lenkų įtaka.

1920 metais Gervėčių kraštas buvo okupuotas Lenkijos, o 1940 m. prijungtas prie Baltgudijos. Dauguma jaunų žmonių išvyko į Lietuvą, ir kolūkiuose žmonių amžiaus vidurkis yra 60 metų. Nors kraštas labai suslavintas, bet tebėra nemažai lietuviškų kaimų: Gervėčiai, Rimdžiūnai, Girios, Pelegrinda, Milcėjos, Knistuškės, Petrikai, Gėliūnai, Galčiūnai, Mockos. Čia lietuviai sudaro daugumą.

Iš Gervėčių, Miciūnų kaimo, kilęs arkiv. J. Steponavičius.

Po 1905 metų visuose lietuviškuose kaimuose atsidarė lietuviškos pradžios mokyklos, kurias vėliau lenkai uždarė.

II Pasaulinio karo metais vokiečių okupacinė valdžia leido atkurti lietuviškas mokyklas, bet grįžę sovietai jas vėl uždarė.

Subyrėjus Sovietų Sąjungai, Rimdžiūnuose pradėtas statyti Lietuvių kultūros centras. 1995-96 mokslo metais I-IV klasėse mokėsi 25, o vaikų darželyje - 22 vaikai. V-IX klasės perkeltos į rusišką Girių mokyklą.

Daug vilčių teikia naujasis Gervėčių parapijos klebonas kun. Leonas Nestukas, gimęs Rusijoje (tėvas gudas, motina lietuvaitė - Bronislava Uždavinytė). Per porą mėnesių pamaldose dalyvaujančių skaičius padvigubėjo, ypač daug jaunimo. Lietuviškos pamaldos Gervėčių bažnyčioje laikomos 11 val., o Girių koplyčioje 9 val. Vyskupo sutikimas buvo panašus į Pelesos, tik procesija buvo trumpesnė! Pamaldose dalyvavo apie 300 tikinčiųjų.

Aplankę Gervėčių ir Girių apylinkės kaimų lietuvius, išvykome į Minską. Susitikimas su Minsko lietuviais įvyko L. B. pirmininkės Virginijos Tarnauskaitės darbovietėje - Minsko Jaunimo teatre. Kiekvienas dalyvis apibūdino savo profesines pareigas, pateikdamas žinių ir iš savo asmeninio gyvenimo.

Švento Lino bažnyčia Pelesoje.

Pernakvoję (privačiame bute) sekančios dienos ankstų rytą, lydimi Alfonso Augulio ir U. L. B. valdybos, išvykome į lietuviškąją Malkavą. Pakelėje apžiūrėjome Lietuvos kunigaikščių Krėvos pilies griuvėsius, pasimeldėm ir padėjom gėlių prie Červenės pelkėse 1941.IV.27 nužudytų politinių kalinių prisiminimui pastatyto kryžiaus (tarp jų buvo ir 60 lietuvių, varomų iš Vilniaus kalėjimo), stabtelėjome Mogiliove ir 12 val. pasiekėm Malkavą. Į Malkavą jau buvo iš Vilniaus atvykę "Beržyno" klubo nariai, Malkavos lietuvių anūkai(-ės), pagelbėti vietiniams sutikti pirmą kartą jų krašte lankantį lietuvį vyskupą.

Pamaldos buvo numatytos laikyti šventiškai išpuoštame name, bet dėl žmonių gausos ir gražaus oro altorių pervežė į už kilometro esančias lietuviškas kapinaites.

Šv. Mišių metu dvi poros, su pasiskolintais žiedais, priėmė santuokos sakramentą. Koncelebravo Miorų parapijos klebonas kun. Vladas Petraitis. Miorus nuo Malkavos skiria 450 km, bet kun. Petraitis, jau 11 metų dirbęs Baltarusijoje, nepamiršta šios lietuviškos salelės ir suranda progų atlaikyti jiems šv. Mišias.

Po pamaldų vyresnieji Malkavos gyventojai vyskupui padovanojo išsaugotą M. Valančiaus laikų maldaknygę; vidurinės kartos atstovai - riešutų kraitelę, vaikai - iš medžio išdrožtą birbynę, o "Beržyno" klubo pirmininkė Valentina Juškauskienė - Malkavos vaizdų paveikslą.

Pasimeldę, pasivaišinę ir išsikalbėję su Malkavos lietuviais bei jų ainiais "Beržyno" klubo nariais, 6 v. v. išvykom atgal į Lietuvą. Ukmergę pasiekėm 2 val. nakties, spėjome pamatyti iš Atlantos transliuojamas krepšinio rungtynes (Lietuva-Australija).

Ypatingą padėką reiškiu Baltgudijos Lietuvių Bendruomenės pirmininkei V. Tarnauskaitei, "Gervėčių" klubo pirm. Alfonsui Auguliui, "Tėvynės" pirm. Algirdui Dirginčiui, "Beržyno" klubo pirm. V. Juškauskienei, kun. klebonui K. Kriščiupaičiui, kun. V. Petraičiui, Malkavos ir Gervėčių L. B. pirmininkams už sąlygų apsilankyti pas Baltgudijoje gyvenančius lietuvius sudarymą ir parodytą nuoširdumą. Bandysiu nepamiršti Jūsų prašymų bei surasti progą vėl aplankyti.

(Bus daugiau)

Šiandien DARBININKĄ užsisakę, **kitą savaitę** turėsite namuose!

Tel: 827-1351

Lietuvoje besilankantis V. Adamkus (antras iš dešinės) susitinka su žmonėmis.

V. Kapočiaus nuotr.

Atnaujinama Palangos tilto statyba

Į Palangą vėl atvyko bendros Latvijos ir Lietuvos įmonės "Viaduks" specialistai. Organizuojami paruošiamieji darbai, ir greit bus atnaujinta jūros tilto statyba. Dar yra likę užkloti tiltą ir ištraukti iš jūros polius.

Tilto statybos techninę priežiūrą atliekančios organizacijos - specialiosios paskirties UAB "Palangos komunalinis ūkis" direktorius Viktoras Gecas LA sakė, kad statyba buvo sustabdyta 1995 m. spalyje, atlikus pačius sunkiausius darbus - sukalus polius. Pinigai, gauti pardavus "Vilijos" poilsinę (per 4 mln. Lt), baigėsi, apie 1,5 mln. Lt įsiskolinta tiltą statančiai organizacijai, ir "Viaduks" darbus sustabdė.

Jau yra Vyriausybės sprendimas šiais metais iš biudžeto skirti 4 mln. Lt tilto statybai. Ką tik gauta 1,5 mln. Lt.

Tiltą statys apie 30 specialistų, bus dirbama trimis pamainomis. Darbų kokybe direktorius patenkintas. Jis sako, kad per porą metų (statyba prasidėjo 1994 m. sausyje) defektai galėjo pasirodyti - jei betonas būtų buvęs blogas, jis būtų pradėjęs skilinėti arba armatūros rūdys išsiveržti.

Pirmiausia, bus klojama mediena. Beje, Sibiro kedras, kaip buvo numatyta, nebus naudojamas, nes, vežant iš Sibiro ar Kanados, tiltas dar labiau pabrangtų. Nuspręsta rūpestingai impregnuoti lietuvišką medieną.

Senieji poliai gali būti ir netraukiami. Priklausys, kaip nuspręs Statybos ir urbanistikos ministerija. Jei senieji poliai jūroje liks, bus pakabinti įspėjamieji ženklai, kad poilsiautojai šokdami nuo tilto nesusižeistų. O jeigu bus nuspręsta senuosius polius traukti (kainuos apie 1 mln. Lt), pinigų dar pritrūks. Gerai, kad statytojai iš Latvijos ganėtinai tolerantiški ir lietuviams nereikės mokėti už Palangoje be darbo daugiau kaip pusę metų stovėjusį kraną. Bendra tilto statybos sąmatinė vertė sieks iki 11 mln. Lt. V. Gecas mano, kad tiltas bus visiškai baigtas 1997 m. birželio 1 d. - naujam sezonui.

Nors tiltas gelžbetoninis, iš viršaus jis atrodys kaip ir senasis. Tik gerokai ilgesnis - 467 m (senasis buvo apie 380 m), plotis toks pat 7,7 m. Tilto garantinis laikas 25 metai, Palangos komunalininkai mano, kad tiltas laikys visą šimtmetį. Ir projekte apie 100 metų užsimenama.

Leonas Peleckis-Kaktavičius *LA*

Užrašai iš pasmerktųjų namų

(atkelta iš 3 psl.)

pavojingiau badaujant staiga užvalgyti sunkiai virškinamo maisto. Minėtas maitinimo per žarną racionas sukeltų tikrai liūdnų pasekmių.

Be to, kalėjimo viršininkas pasakė, kad savo akcija aš labai apsunkinu kameros draugų gyvenimą. Pagal kalėjimo taisykles, badaujantis turi būti laikomas atskirai. Todėl visi kiti bus išmėtyti po kameras, kurios ir taip labai perpildytos.

Dar viena mintis, nedavusi man ramybės, sukosi apie klizmą. Vienintelis badavimo žinovas kameroje teigė, kad nevalgant būtina klizma išvalyti žarnyną. Leistis daryti šitą procedūrą kalėjimo sąlygomis aš tikrai nebuvau nusiteikęs.

Kova be kompromisų

Įvertinęs visą sudėtingą situaciją, pasiūliau J. Andželai kompromisą: kad pagal instrukciją nereikėtų išmėtyti iš kameros kitų kalinių, mano akciją pavadinti daliniu badavimu. Aš nevalgau, bet geriu skysčių: arbatos, mineralinio vandens (nors kalėjimo parduotuvėje jo dažniausiai nebuvo), sulčių. Viršininkas labai apsidžiaugė, staiga pasikeitė ir pasidarė ypač draugiškas. O aš vis dar kartojau, kad šiaip jau kalėjimo sąlygomis esu visai patenkintas, neturiu jokių pretenzijų, protestuoju visai ne prieš juos ir todėl nenoriu sudaryti kalėjimo administracijai jokių papildomų sunkumų. Tapome vos ne sąjungininkais ir draugais. J. Andžela labai gerai įvertino mano sugebėjimą blaiviai mąstyti, o kad jis galėtų apsidrausti dėl instrukcijų nevykdymo, paprašė manęs viską išdėstyti raštu. Parašiau, kad mano badavimas bus dalinis ir kad todėl prašau manęs neizoliuoti.

Grįžau į kamerą visai linksmas. Džiaugiausi niekam neapsunkinęs ir taip labai nelengvo gyvenimo. Be to, gerdamas sultis tikėjausi galėsiąs badauti gerokai ilgiau.

Tačiau jau tą patį vakarą viso protingo kompromiso viltys žlugo. Per "Panoramą" kuruojantis įkalinimo įstaigas Vidaus reikalų ministerijos sekretorius generolas A. Svetulevičius pranešė, kad S. Stoma valgo, o diktorė perskaitė, kad aš vartosiu skystą maistą, naudosiuosi kalėjimo parduotuve ir neatsisakau siuntinio iš namų. Visiems tapo aišku - S. Stoma rengiasi tik vaidinti badavimą. Buvo tiesiog neįtikėtina, kad šiais laikais, kai žurnalistai jau išmoko (ir gavo tokią teisę) tikrinti pareigūnų praneštus faktus, galima taip drąsiai manipuliuoti visuomenės informavimo priemonėmis. Ir pagaliau iš kur toks didelis interesas, kad tas nelaimėlis Stoma atrodytų dar ir juokingas?

Paaiškinau kameros draugams, kad dabar jau neišvengiamai turiu skelbti absoliutaus bado streiką ir kad jie todėl taip pat nukentės - bus išmėtyti. Sakiau, kad man labai nesmagu jiems pakenkti. Ir šitie toli gražu ne angeliškos prigimties žmonės mano sprendimui visiškai pritarė. Tas jų draugiškumas ir moralinis palaikymas atsvėrė visus spjūvius iš laisvės. Jie sakė: "Mes matę ne to, išgyvensim; svarbu, kad tu pasiektum savo".

Kitą dieną atidaviau pareiškimą, kad skelbiu visiško bado streiką ir prašau mane izoliuoti. Dar kartą buvau nuvestas pas J. Andželą, tačiau į kompromisus jau nebesileidau. Jis pasakė, kad galbūt man atsiras vienutė. Grįžęs į kamerą, pradžiuginau visus, kad greičiausiai iškels tik mane vieną. Tačiau jau gerokai vėliau sužinojau, kad, išvedus mane, buvo išskirstyti ir visi kiti.

Taip nužengiau į patį žemiausią Lukiškių pragaro ratą - žmogžudžių "padvalą". Patekau į Vito Lingio žudiko kamerą.

Linksmos įkurtuvės "padvale"

Žinoma, tada su visa savo manta leisdamasis žemyn aš net neįtariau, kad einu užimti kameros, skirtos Vito Lingio žudikui I. Achremovui. Arodo, kad, man pradėjus badauti, ir kai kurie kalėjimo darbuotojai ėmė žiūrėti į mane su užuojauta. Atėjusi pati ūkio dalies vedėja (nesu tikras, ar tikrai taip vadinasi jos pareigos) pasižiūrėjo į duobėtą mano čiužinį ir liepė man duoti kitą, visai naują, o taip pat - pagalvę. Ir vėliau dažnai koks nors pareigūnas, kartais ir visai nemažas viršininkas, atsiradus galimybei, pasinaudodavo proga draugiškai pasišnekėti, retkarčiais net valdžią pakritikuoti.

Nusileidęs į rūsį pamačiau, kad man skirta kamera tik ką paremontuota ir išdažyta (žinoma, pilkai). Ant grindų dar buvo pilna remonto liekanų.

Staiga už durų išgirdau viršininko šauksmus ir barnį. Vėl buvau išvestas į koridorių, o po to dar toliau - į kitą aukštą ir uždarytas geležiniame narve.

Po kelis tokius grotuotus permatomus narvus yra kiekviename korpuse. Čia kaliniai uždaromi laikinam pasaugojimui. Tokiame narve jautiesi kaip žvėris zoologijos sode. Visi praeinantys tave apžiūrinėja, judėti vietos beveik nėra - koks žingsnis pirmyn ir atgal.

Laikas ėjo, o mane, atrodo, visi pamiršo. Iš pietų pusėje buvusios ir per karščius kaip pirtis įkaitintos ankstesnės kameros buvau išėjęs su šortais ir marškinėliais, o čia buvo gerokai šalčiau.

Po kokių dviejų valandų jau visiškai sušalęs ėmiau šauktis kiekvieno praeinančio prižiūrėtojo ir sakyti, kad esu pamirštas. Jie, nieko nesuprasdami, tik pasižiūrėdavo į mane ir nueidavo savo reikalais. Turėjau visą laiką šokinėti, kad nesušalčiau, o jau pradėjus badavimą toks nereikalingas energijos švaistymas buvo nemalonus ir varginantis.

Jau galvojau, kad taip man keršijama už bado streiko paskelbimą, tačiau pagaliau atėjo prižiūrėtojas ir, nieko neatsakydamas į piktus mano priekaištus, vėl nusivedė žemyn.

Įeidamas pro geležinius vartus į žmogžudžių rūsio koridorių, prasilenkiau su visu būriu "muchamorų", nešinų vandens kibirais, šluotomis ir skudurais.

(Bus daugiau)

Raimondas Jonutis
(1955 - 1996)

Reabilitacija

atleiskim tiems kaulams
kurie nežinojo ką daro -
gyveno mylėjo arė žemę
meldėsi suklupę prieš saulėlydį
prakaitu mokėjo skolas

atleiskim tų kaulų
mažiems kauleliams
gulintiems šalia arba
kitoje Uralo pusėje

ir sau atleiskim jei
dar galim žiūrėti
į juodas jų akiduobes

Newyorkietis menininkas J. Mekas. V. Kapočiaus nuotr.

Svarus bibliografinis leidinys

Didžiai naudingą darbą atliko Lietuvos nacionalinė Martyno Mažvydo biblioteka, remiama Lietuvos Kultūros ministerijos, išleisdama "Aidų" žurnalo (1944-1991) bibliografinę rodyklę. Ne mažiau pasišventusį ir kruopštų darbą atidirbo tos knygos sudarytoja Birutė Poškutė ir redaktorė Silvija Vėlavičienė. Prieš knygos "Įvadą" duotas trumpas jos apibūdinimas: "Išsamiai aprašyta "Aidų" žurnalo spausdinta medžiaga: straipsniai, recenzijos, žinutės, dailės kūrinių reprodukcijos, meninės ir dokumentinės nuotraukos, įvardinant kiekvieną pavardę. Suskirstyta pagal universaliąją dešimtainę klasifikaciją". "Įvade" pažymėta, kad toji klasifikacija buvo modifikuota "priklausomai nuo straipsnių turinio". Tad vietoj "Bendrybių" čia pirmiausia eina "Mokslas", kuriam tenka tik maža visos medžiagos dalelė. Po to "Lietuvių mokslinė veikla", apimanti 296 numerius (20 pusl.) ir "Lietuvių kultūra", kurios ne vienas aprašas tiktų ir "Etnografijos" skyriui, į kurį dar įeina tautos papročiai ir tautosaka, o ši savo ruožtu artima ir literatūrai. Tad suskirstyti ir aprašyti visą žurnalo kelių dešimtmečių medžiagą buvo ryžto ir ištvermės reikalaujantis darbas. Paruošti per devynis tūkstančius bibliografinių kortelių yra, be abejo, ne vienerių metų darbo rezultatas (reikia spėti, kad jis buvo pradėtas tuoj po 1991 metų, kai po tų metų 4-to numerio "Aidai" įsijungė į Lietuvoj leidžiamą "Naująjį židinį").

Čia reikia prisiminti ir "Aidų" žurnalo istoriją. Jie buvo įsteigti Vyt. Bieliausko Münchene pačioj 1944 m. pabaigoj (gruodžio mėn.). Du numeriai buvo išleisti rotatorium. Pradžioj tai buvo lietuvių informacinis leidinys, virtęs žurnalu, kurį redagavo poetas K. Bradūnas, Vyt. Bieliauskui liekant vyr. redaktorium. 1947-1948 m. buvo leidžiamas Augsburge, leidėju pasirašant J. Sakevičiui, redaktorium K. Bradūnui. 1949 m. 5 numeriai buvo išleisti Schwaebisch-Gmünde, redagavo J. Grinius ir P. Jurkus. Dar tų pat metų spalio mėn. "Aidai" persikėlė į JAV, kur juos apsiėmė leisti lietuviai pranciškonai (pirmiausia Kennebunkporte, ME, vėliau visą laiką Brooklyne, N.Y.). "Aidus" JAV redagavo A. Vaičiulaitis (14 metų), J. Girnius (15 metų), L. Andriekus, OFM (11 metų, anksčiau jis buvo ir techn. redaktorium). Vėliau sustiprėję "Aidai" skyrė premijas už mokslo ir literatūros veikalus. Į pabaigą eilę metų jie iš mėnesinio žurnalo buvo virtę dvimėnesiniu. JAV leidžiami "Aidai" buvo tapę gana svariu kultūros žurnalu, kuriame bendradarbiavo žymus išeivijos kultūrininkų skaičius. Jų darbus iškelti dienos švieson yra tikrai pagirtinos pastangos.

Mažvydo bibliotekos išleista "Aidų" bibliografija dar ir tuo vertinga, kad joj atidengta nemaža autorių, pasirašiusių slapyvardžiais, kriptonimais ar tik inicialais (čia jų liko nemaža dalis neatskleista, kol neturime pilno slapyvardžių vardyno). Atskleidžiant autorių inicialus, remtasi patikimais (dažniausiai pačių redaktorių, kiek tai įmanoma) šaltiniais, nes gal ir be patikrinimo buvo galima įrašyti, kad "Spec". (nr. 6351) yra "Spectator" (A. Landsbergis), rašęs panašia tema, ar kad D. S.-S. yra Danguolė Sadūnaitė-Sealey, bet kol nėra patikrinimo "juoda ant balto", pagirtinai susilaikyta nuo spėjamo autoriaus vardo atidengimo. Tą pat galima pasakyti apie "J. Br." (Juozas Bazaitis - J. Ambrazevičius ir Jonas Brazaitis - Bern. Brazdžionis), nes abu rašė literatūrinėm temom. Atveriant slapyvardžius ir autorių "apnuoginant", kai kam iš jų gali pasidaryti ir "šilta", ypač jei rašė aštresnę kritiką apie savo bičiulį. Bet "veritas magis amicus" (tiesa didesnis draugas). Ir tai gali prisidėti prie kiek šiurkštokų išpuolių sumažinimo.

Kita itin vertinga šio leidinio savybė yra ta, kad prie kai kurių straipsnių pridėtos paaiškinamos pastabos ir tai rodo bibliografės atitinkamą erudiciją bei literatūrinį išsilavinimą. Tokia bibliografija nėra tik antraščių nurašymas. Žinoma, čia kartais galėjo kilti neaiškumų dėl kurio nors autoriaus kūrybos žanro - poezija ar proza? Pvz., tas pats Tagorės kūrinys įdėtas į poezijos skyrių (nr. 6102) ir į prozos skyrių (nr. 6263). Kadangi Tagorės poezija rašyta laisvais ritmais, kūrinys gali atrodyti lyg ir priklausąs prozai. Iš tikrųjų šis vertimas priklauso poezijai.

Bene tas pat pasakytina apie kai kurių autorių skyrimą pagal tautybę. Pvz., E. Schaper pavadintas estų rašytoju, nes kurį laiką gyvenęs Estijoj, bet rašęs vokiškai, tad ir skirtinas vokiečių literatūrai. N. Sachs priskirta prie Švedijos rašytojų, bet iš tikrųjų, būdama žydų kilmės, rašė išimtinai vokiškai, nors S. Lagerlöfos globojama kurį laiką gyveno Švedijoj, pabėgusi nuo nacių režimo Vokietijoj. Turbūt bus korektūros klaida, įrašant W. H. Auden kaip austrų, o ne anglų poetą. Taipgi pataisytinos kai kurių autorių pavardės: Langässer (nr. 5956) turi būti Langgässer, Georg (nr. 5919) t. b. George, Hochnuth (nr. 5942) t. b. Hochhut, Solženycinas (nr. 6262) t. b. Solženicynas (kaip kad teisingai kitose vietose), Silingas (nr. 7009) t. b. Šilingas. Rašytojui A. Kairiui premiją paskyrė ne Lietuvių rašytojų sąjunga, bet Lietuvių rašytojų draugija (nr. 6557). Gal dar pasigestum vieno kito numerio vardyne ar recenzijos autoriaus, bet tai nė kiek nemažina šio didžiai svarbaus leidinio reikšmės, leidinio, kuris yra raktas į kultūrinį lobyną, sukauptą per pusšimtį metų už Lietuvos ribų.

Alf. Tyruolis

AIDAI: *Išeivijos žurnalo (1944-1991). bibliografinė rodyklė/Lietuvos kultūros ministerija. Lietuvos nacionalinė Martyno Mažvydo biblioteka. Sudarė Birutė Poškutė; red. Silvia Vėlavičienė. Vilnius, LNB, 1996. 616 p. 500 egz.*

Julius Ludavičius - Fulbright studentas New Yorke

Julius Ludavičius gimė 1969 m. Vilniuje. Mokėsi M. K. Čiurlionio vidurinėje meno mokykloje, kurią baigęs 1987 m. įstojo į Vilniaus Dailės akademiją, tapybos katedrą. Ją baigęs 1993 m. gavo Fulbright stipendiją ir atvykęs į New Yorką, Hunter College (City University of New York) ruošiasi magistro laipsniui, kurį turėtų įgyti 1997 metais.

1993 m. yra gavęs iš Atviros Lietuvos Fondo (Soroso) vienkartinę stipendiją bei paramą iš Studijų užsienyje komisijos prie Lietuvos Ministrų Tarybos. 1995 m. paramą suteikė Tautos Fondas New Yorke.

1995 m. dailininko pareiškime Ludavičius rašo: "Mane domina konceptuali tapyba... Koncepcijos laikinos, jos keičiasi drauge su dailininko požiūriu, patirtimi bei rūpesčiais... Tiek dailininkas, tiek žiūrovas pasaulį suvokia akimis ir protu... Mane domina tas momentas, kai žiūrovas žiūri į paveikslą... Noriu tą akimirką suintensyvinti... noriu, kad į mano darbus žiūrėtų ne kaip į tapybą, bet kaip į skirtingų realybių priešpastatymą". (Vertimas iš anglų kalbos ir minčių santrauka - A. K.) Kiekvienas meno kūrinys įgauna kitą prasmę žiūrovo akyse. Tad kūrinys turi du gyvenimus: vieną, kai dailininkas jį kuria, kai darbo eigoje jis organizuoja ką regi, jaučia ir mąsto: ir antrą, kai žiūrovas į jį žiūri ir jame randa/neranda jam atpažįstamų bei artimų/svetimų atgarsių ir pagal tai kūrinį apsprendžia bei interpretuoja. Tad kai žiūrovas (dažnai ir kritikas) kalba apie meno kūrinius, jis kalba apie save - kaip kūrinys atitinka jo asmeninę patirtį. Į panašius suvokimo reiškinius Ludavičius yra giliai įsijautęs: jam menas gimsta kraštutinumų išdavoje ir gyvuoja tuštumoje tarp kraštutinumų.

Jau 1992 m., dar Vilniuje, Ludavičius atsisako tradicinių tapybos reikalavimų - spalvų, masių ir linijų žaidimo, aptinkamo abstrakcinėje tapyboje. Jo dėmesys krypsta į tai, kaip vienoje drobėje išreikšti du skirtingus pasaulius - regimą ir neregimą. Tačiau vietoj to, kad sugretintų ar priešpastatytų skirtingas realybės apraiškas (sakykim, šviesa/tamsa, apčiuopiama/neapčiuopiama), jis dengia vieną realybę kita: matant vieną, kita nustoja egzistuoti.

Tokį alegorinį realybių sluoksniavimą Ludavičius išgauna techniškomis priemonėmis. Paveiksle viena apraiška nutapoma spalvomis, o kita permatoma akrilika su fosforo priemaiša. Tad šviesoje matosi spalvotas abstraktus įvaizdis, o tamsoje šviečia realistinis fosforinis. Į darbą žiūrima šviesai blykčiojant, o įvaizdžiai verčia žiūrovą susimąstyti, rasti tarp jų ryšį - sakykim, tarp šviesoje matomų vertikalių ir horizontalių linijų ir didžiulės šviečiančios varlės; arba tarp odą imituojančio paviršiaus ir tamsoj matomų lyties organų.

Šių metų pavasarį Ludavičius surengė "Spring" galerijoje, Soho, parodą, pavadintą "Harmonija/Žmogžudystė". Parodoje išstatyti šeši nedidelio formato tapybos darbai, visi pakabinti įžambiai, lyg būtų pasvirę. Akies lygyje visus paveikslus kerta horizontali linija, skelianti kiekvieną į dvi trapecijas. Apatinė padengta pirminėmis spalvomis - viename paveiksle raudona, kitame violetine, mėlyna, žalia, geltona ir pilka. Spalvos fone yra juodas kvadratukas, kuriame, gerai įsižiūrėjus, matosi žmogaus kūno dalys - nupjauta koja, ranka, galva, ir pan. Viršutinėje trapecijoje spalvos atspindžiuose mirguliuoja miniatiūrinės gamtovaizdžių užuominos.

Šiuose darbuose asmeniška simbolika keičiama į šiuolaikinę - medžiaginė realybė vaizduojama ryškiomis pirminėmis spalvomis, o protinė realybė tapybiniais virpėjimais, išdėstytais lyg elektronikos principais. Tad ir realybės nebėra sluoksniuojamos, bet sugretinamos, operuojant išraiškos priemonių savitumais. Parodoje ir perspektyvos iliuzija akivaizdžiai gvildenama: žiūrint tiesiai, paveikslas atrodo tiksliai keturkampis, tačiau porėmio šonai nėra stačiakampiai, bet pasvirę, lyg paveikslas būtų matomas iš viršaus, ar iš apačios. Nematomi, nuklimpę šonai, nudažyti šviečiančiomis spalvomis, ant sienos meta spalvotą atspindį, kuris pražengia porėmio ribas. Tad siena nebėra neutralus fonas, bet integrali darbo dalis, ir šviesa nėra naudojama tik apšvietimui, bet kaip išraiškos priemonė, pratęsianti ir erdvės, ir perspektyvos iliuzijas.

Šioje darbų serijoje Ludavičius siekia dvilypumų harmonijos, balansuodamas juos formaliai bei simboliškai suvoktomis spalvomis. Ankstyvesniuose darbuose lyg ir atsitiktinės, šios savybės jau "įsipilietina" kaip lygiavertės išraiškos priemonės. Toli siekiančius bei plačiašakius savo polinkius Ludavičius brandina atidžiai ir sąmoningai. Jo nuoseklumas yra daug žadantis.

Aleksandra Kašubienė

Panevėžio "Grandinėlės" šokėjai po pasirodymo X-je lietuvių tautinių šokių šventėje Chicagoje. Ed. Šulaičio nuotr.

Kazio Inčiūros jubiliejui

Rugsėjo 25-osios vakarą Rašytojų klube Vilniuje buvo paminėtas poeto, prozininko, dramaturgo ir aktoriaus Kazio Inčiūros 90-etis bei pristatyta ką tik "Vagos" išleista jo poezijos knyga "Akmenys verkia", kuri, pasak kritikės Janinos Riškutės, užpildo ligi šiol Kazio Inčiūros kūryboje žiojėjusią spragą, praplečia poeto lyrikos diapazoną.

P. Ž.

Nauja Kęstučio Navako knyga

"Pagriautas barokas" - taip vadinasi naujoji kauniečio poeto Kęstučio Navako knyga, kurią ką tik išleido Rašytojų sąjungos leidykla, neabejotinai viena geriausių Lietuvos leidyklų, pelniusių ir skaitytojų palankumą, ir prestižinių tarptautinių knygų mugių dėmesį.

Naujuosiuose K.Navako eilėraščiuose pabrėžiamas muzikalusis pradas: be muzikos nėra žaismės, nėra virpulio, nėra gyvybės. Todėl eilėraščiuose pavyzdingai ir elegantiškai flirtuojama su ponia Forma: sklandūs ketureiliai rungiasi su dvieiliais, tiesa, palikdami vietos ir verlibrui. Beje, poetui svarbi ne tik muzikinė erdvė: menai, ypač romantizmas, į kurį kadaise buvo įkniubęs Kęstutis, skaitydamas Leopardi, Byron'ą, Žukovskij, palieka irgi pastebimus, laiko nenugalimus, ženklus. Tūlas pasakys, jog pastebi K.Navako eilėraščiuose baladiškumo (irgi romantizmo forma) - ir bus teisus. Jei dar pridės, kad šmaikštumas atklydęs iš keturvėjininkų - neprieštarausiu.

Saulius Saulinis

MENO NAUJIENOS

- **Korėjietis dirigentas Myung Whun Chung,** 1989-1994 metais vadovavęs naujajai Bastilijos operai Paryžiuje ir po triukšmingo konflikto su naująja politine šalies bei operos valdžia pasitraukęs iš posto, vėl pradeda aktyviai diriguoti.

- **Atstatytojo Londono "Globus" teatro** pirmąjį spektaklį "Du veroniečiai" publika ir kritika priėmė skirtingai. Laisvų vietų nebuvo, žiūrovai, kaip ir prieš 400 metų, stovėję po atviru dangumi, aktoriams atsidėkojo audringomis ovacijomis ir pritarimo šūksniais. Kaip kontrastas tiksliai pagal istorinius brėžinius atkurtam pastatui, spektaklio veiksmas vyko dabartinėje Italijoje, aktoriai vilkėjo šiuolaikinius kostiumus ir buvo su akiniais nuo saulės.

- **Venecijos kino festivalio rengėjai** pranešė, kam paskirti pagrindiniai forumo prizai. Rugpjūčio 28 d. buvo atidarytas festivalis, jau įteiktas pirmasis "Auksinis liūtas" - Dustinui Hoffmanui, vaidinusiam tą patį vakarą rodytame filme "Miegaliai". Kiti "Auksiniai liūtai" bus įteikti Robertui Altmanui, Michelei Morgan bei Vitorio Gassmanui. Festivalio žiuri pirmininkavo režisierius Roman Polanski.

- **Naujas egiptiečių filmas "Nasser 56"** sumušė šios šalies kino industrijos rekordus. Tik per savaitę jį žiūrėjo 750 tūkst. žmonių, sumokėję beveik 1 mln. Egipto svarų. Filme, kuriam gaminti valstybinė šalies televizija išleido 1,5 mln. svarų (450 tūkst. JAV dolerių), pasakojama apie dienas, kai G. A. Nasser, vienas iš arabų pasaulio lyderių, nusprendė nacionalizuoti Sueco kanalą.

- **Varšuvoje steigiama M. K. Čiurlionio mylėtojų draugija**. Iniciatorius - Visos Lenkijos mylėtojų klubas. Draugija propaguos dailininko kūrybą, megs kontaktus su Kauno ir Druskininkų muziejais, palaikys ryšius su pasaulyje jau veikiančiomis M. K. Čiurlionio draugijomis. Vienas iš pagrindinių uždavinių - kaupti archyvinę medžiagą apie M. K. Čiurlionio gyvenimą Varšuvoje, o Pustelnike, kur jis mirė, atidaryti muziejų.

- **Metropolitan opera pradėjo sezoną** U. Giordano opera "Andrea Chenier". Pagrindinę partiją atliko garsusis Luciano Pavarotti. Tai jau trisdešimtasis Metropolitan operos sezonas dabartiniame trupės pastate Lincoln Center.

- **Slovakijos nacionalinio teatro direktorius** Dusanas Jamrichus atleistas iš darbo. Tai paskutinis konfrontacijos tarp populistinės Vladimiro Mečiaro vyriausybės ir jo oponentų akcentas - teatro direktorius vadovavo žinomų menininkų kampanijai "Išsaugokime kultūrą", kuri protestavo prieš vyriausybės cenzūrą ir kitokį kišimąsi į menus. Apie 10 tūkst. žmonių reikalavo kultūros ministro Ivano Hudeco atsistatydinimo.

- **Dėl Milano teatro "La Scala" darbininkų streiko** buvo atšaukta pasaulinė premjera modernios kompozitoriaus Luciano Beri operos "Outis". Streikininkai protestuoja prieš vyriausybės nenorą patvirtinti dar gruodį pasirašytą sutartį, kuria numatoma per ketverius metus 8 milijardais lirų (5,3 mln. dolerių) padidinti algas bei pašalpas.

Skaitytojai rašo "Darbininkui"

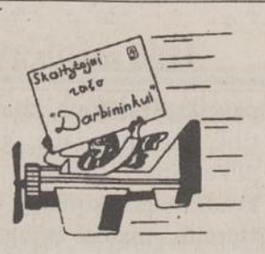

Apie politiką...

Lietuviai žaidžia politiką taip rimtai, kad net pasiruošę šakių griebtis.

Amerikoje Clintonas sušunka: "Jeigu visi turėtų tokį charakterį kaip mano žmona, tai mes gyventume laimingoje šalyje!"

Bobas po mėnesio šaukia: "Amerika, laikas pabusti ir keltis iš tamsiosios Clintono nakties... Now America strikes back!"

Ir nieko - dar "Independence Day" lyg neprasideda, namai negriūva.

Šiaip susidaro įspūdis, kad prezidentas Amerikoje renkamas pagal tai, kokius filmus jis mėgsta. Buvo daug diskusijų apie BD skonį kinematografijoje. Na, o jeigu pats tinka į aktorius - no limit! Kad piliečiams būtų paprasčiau sekti debatų eigą, komentatoriai mėgsta naudoti sportinį (beisbolo, futbolo, bokso) žargoną.

Kaip bebūtų, kol kas Lietuvoj tokių simptomų dar nepastebiu.

Valdas Savukynas

Rudenėjantis Vilnius.

V. Kapočiaus nuotr.

Ruduo - vestuvių metas

Būsimai anytai

Atminkite, mergaitė - jautri, švelni būtybė, jai reikia ypatingo dėmesio. Net jei ir ne viskas patinka, sutikite marčią pagarbiai.

Nė vieno blogo žodžio apie marčią neturi girdėti nei kiti, nei sūnus. Neskųskite marčios jos tėvams, nes jie gins dukrą net tuomet, kai ji neteisi.

Nereikalaukite vadinti jus "mama". Jeigu marti panorės, pati jus vadins "mama".

Nesikiškite į sūnaus ir marčios barnius! Dėl to tik pablogės reikalai.

Parengė **D. B.**

Skaitytojai rašo

J. Kojelio "Parado" klausimu

Su Juozu Kojeliu ne visada esame vaikščioję tais pačiais politiniais keliukais. Yra tekę kritiškai pasisakyti viešumoje dėl kai kurių jo minčių. Tačiau jis gerbtinas už neretai parodomą drąsą pasakyti ne visiems malonią tiesą ir nekliudyti kitiems tai padaryti. Esu tai patyręs asmeniškai: jis užsitarnavo "Akiračių" "intelektualų" nemalonę už patalpinimą mano (nemalonaus?) straipsnio apie išeivijos ir JAV politiką tada jo redaguojamame "Į Laisvę" žurnale. Įdomu, jog anų dienų pasinešėlis į cenzorius dabar savo demokratiškumo sąvoką skleidžia Lietuvos akademinio jaunimo tarpe.

Tad keista, kad rugsėjo 20 d. (N. 36) laiške "Darbininkui" Antanas Dundzila "ryšio, atrodo, nepajuto" tarp pasigiriančių bei žygiuojančių "parade" tų, kurie tik dabar prašmatniais žodžiais "išvadavo" Lietuvą, ir tų, kurie bandė tai daryti, kai ji buvo okupuota. Ir man teko tą skirtumą nurodyti 1993 m. rudenį "Lietuvos ryte", kai kadaise "veidu į Lietuvą" (bet užpakaliu į jos nepriklausomybę) atsisukę Santaros-Šviesos suvažiuotojai Lietuvoje apsiskelbė išvadavę Lietuvą.

Dera ir sveika kritikuoti, kritiką pagrindžiant, bet kieno viešai pareikštas mintis. Vienok vargu ar tinka kritiką suasmeninti, jei kas net "pasigirdamas" patiekia rezistencijos istorijai įsidėmėtinų, autentiškų ir neužginčijamų davinių. Mano žiniomis, J. Kojelis yra užsitarnavęs teisę pasigirti. Negi sulauksime mūsų spaudoje buvusių Gestapo agentų pasigyrimų lietuvių rezistentų pagavimu, ar KGBistų dejavimų, jog leidosi "apstatomi"?

Suprantama, kad bimbaratininkai turėjo ir turi pagrindo kandžioti užkulnius tų, kurie aiškiai dalyvavo rezistencinėje ir Lietuvos vadavimo veikloje. Tačiau sunku suprasti, kodėl, pigios kritikos vėliavą iškėlęs, spaudos skiltimis "pražygiavo kaip parade" A. Dundzila.

Vilius Bražėnas
DeLand, Florida

SKRYDŽIŲ KAINOS Į LIETUVĄ

NY -- VILNIUS -- NY
Lapkričio 1 - gruodžio 12.. $500
Gruodžio 13 - 31 ..... $650
Sausio ir vasario mėn. $500

CHICAGO - VILNIUS - CHICAGO
Spalio mėn. $715
Lapkričio mėn. $570
Gruodžio 1 - 12 ..... $605
Gruodžio 13 - 24 ..... $715
Gruodžio 25 - vasario 28 ..... $570
Kovo 1 - 20 ..... $605

Plius mokesčiai

Papiginti skrydžiai iš visų JAV miestų. Vietų skaičius ribotas.

VYTIS TRAVEL
40-24 235 ST.
DOUGLASTON, NY 11363
TEL. 718-423-6161
800-77-VYTIS

PASINAUDOKITE PAPIGINTOMIS KAINOMIS
rudenį ir žiemą, skrisdami į Vilnių ir Rygą!

Mes taip pat siūlome patogius skrydžius ir keliones laivu į Karibų salas, Australiją, Aziją ir Europą.

Dėl daugiau informacijų skambinti:
AIREX TRAVEL AGENCY
382 Broad Ave.
Leonia, NJ 07605
(201) 944-1273 (800) 955-7370 (201) 947-2189

VILTIS (HOPE)
LITHUANIAN RELIEF PARCEL SERVICE, Inc.
368 West Broadway, Boston, MA 02127
TEL.: (617) 269-4455

TIESIOGINIAI SIUNTINIAI IŠ BOSTONO Į LIETUVĄ

SPALIO mėn. siuntinius paimsime šiose vietovėse:

ALBANY, NY	spalio 24 THU	6:00 - 8:00 PM
BIRNGHAMPTON, NY	spalio 25 FRI	9:00 - 10:30 AM
SCRANTON, NY	spalio 25 FRI	12:00 - 1:30 PM
PITTSTON, PA	spalio 25 FRI	2:00 - 3:00 PM
FRACKVILLE, PA	spalio 25 FRI	4:00 - 6:00 pm
PHILADELPHIA, PA	spalio 26 SAT	12 NOON - 2:00 pm
BROOKLYN, NY	spalio 26 SAT	12 NOON - 4:00 PM
BALTIMORE, MD	spalio 26 SAT	5:30 - 7:00 PM
WASHINGTON, DC	spalio 27 SUN	1:00 4:00 PM
BRIDGEPORT, CT	spalio 28 MON	9:00 10:00 AM

VILTIS - LIETUVIŠKA SODYBA
368 WEST BROADAY
BOSTON, MA 02127
(617) 269-4455

Padovanokite DARBININKO prenumeratą savo pažįstamiems bei draugams švenčių proga! *Prenumerata vieniems metams - tik $30.*

DEXTER PARK PHARMACY
Wm. Anastasi, B. S.
77-01 JAMAICA AVENUE
(Cor. 77th Street)
Woodhaven, N. Y. 11421
WE DELIVER
Tel.: 296 - 4130

atlanta IE, Inc.
800 - 775 - SEND ▼ 914 - 258 - 5133

Garantuotas, greitas ir saugus siuntinių pristatymas
nuo DURŲ iki DURŲ
Siuntiniai pasieks gavėją per 6 savaites, o oro paštu - per 14-a darbo dienų
į LIETUVĄ,LATVIJĄ,ESTIJĄ,BALTARUSIJĄ,RUSIJĄ.

OCTOBER-NOVEMBER SCHEDULE

OCT 24 THU	NEWARK, NJ	11 - 12 NOON
OCT 25 FRI	BROOKLYN, NY	12 - 1 PM
OCT 29 TUE	NEW BRITAIN, CT	11 - 12 NOON
OCT 29 TUE	NEW HAVEN, CT	1 - 2 PM
OCT 29 TUE	WATERBURY, CT	4 - 6 PM
OCT 31 THU	PHILADELPHIA, PA	11 - 12 NOON
NOV 1 FRI	KEARNY, NJ	11 - 12 NOON
NOV. 1 FRI	PATERSON, NJ	1 - 2 PM
NOV. 5 TUE	PUTNAM, CT	11 - 12 NOON
NOV. 7 THUR	NEWARK, NJ	11 - 12 NOON
NOV. 9 SAT	BROOKLYN, NY	12 - 1 PM
NOV. 12 TUE	NEW BRITAIN, CT	11 - 12 NOON
NOV. 12 TUE	NEW HAVEN, CT	1 - 2 PM
NOV. 12 TUE	WATERBURY, CT	4 - 5 PM

ECONOMY AIRFARES TO VILNIUS

New York-Vilnius-New York $580 r.t.

One way to Vilnius **$360**

FREGATA TRAVEL
250 West 57th Street, 1211
New York, NY 10107
Tel.: (212) 541-5707

MES SIŪLOME
PIGIAUSIAS KELIONES Į VILNIŲ IŠ BET KOKIOS VIETOVĖS AMERIKOJE AR KANADOJE

Ferrante Travel Center
135 Broad Ave., Palisades Park, NJ 07650
(800) 654-2432 (201) 592-8780

Išeivės keliu: Marijos Aukštaitės palikimą apžvelgiant

(atkelta iš 2 psl.)

kalbama, kad jau ateina krizės metai". Apie Kalėdas prarado pastovų darbą vyras Antanas. Mat prastėjant finansiniams reikalams, Goldbergui teko likviduoti didesnę savo verslo dalį. Jis tik retsykiais pakviesdavo Antaną pagalbon atsitiktiniam darbeliui jo nedidelėje moteriškų drabužių siuvykloje. Suprantama, uždirbtų skatikų šeimai išlaikyti neužteko. Be to, iš Lietuvos rašė sūnus Jonelis, prašydamas paramos, nes ir "batai jau baigia dienas", ir gimnazijos vadovėlius įsigyti reikia, "be jų labai trukdėsi mokslas". Savo laiškuose jis vis dažniau užsimindavo ir apie šlubuojančią močiutės sveikatą. Taigi gerų žinių buvo nedaug. Nenuostabu, kad pirmosios Kalėdos snieguotame Montrealyje buvo nelinksmos.

"...Esu tikra nenuorama. Man tik eiti, veikti, dirbti, siekti, nors ir nepasiekiamo", rašė savo memuaruose Aukštaitė. Taigi verkšlenti, savęs gailėti nebuvo kada, juolab kai laukė daugybė naujų planų, užmojų. Turėdama nepaprastą sugebėjimą prieiti prie žmonių, savo nuoširdumo bei paprastumo dėka per palyginus trumpą laiką ji sugebėjo užmegzti nemažai naujų pažinčių, išplėsti bičiulių ratą. Netrukus ji tapo žinoma Montrealio lietuvių bendruomenėje kaip "plunksnos bitė", dainininkė, kaip lietuvybės puoselėtoja, savo devizu pasirinkusi Mykolo Krupavičiaus žodžius: "Išeivija - tai tautinės pasiuntinybės tąsa, patriotizmas, didelė kūrybinė jėga, kuri visus tautiečius jungia, o ne skaldo".

Tačiau netrukus Aukštaitė suvokė, jog jos požiūris į ją supusius lietuvius buvo gerokai idealizuotas. Dideliam jos nustebimui tapo akivaizdžios įvairios Montrealio lietuvių bendruomenės problemos, tarpusavio nesutarimai. Rodos, esant nepaprastai sunkiai ekonominei padėčiai, įsivyravus visuotinei bedarbystei, lietuviai turėtų kaip įmanydami viens kitam padėti - jei ne materialiai, tai bent jau moraliai. Deja, tokios tarpusavio paramos trūko. Ypač sunkiai suprantamas Aukštaitei buvo Šv. Kazimiero parapijos klebono Jono Bobino atgrasus elgesys su parapijiečiais, apie kurį jai skundėsi ne vienas Montrealio lietuvis. Juk parapija su klebonu priešaky turėtų teikti ne tik religines paslaugas, dvasinę paspirtį, bet ir tarnauti kaip tautinės vienybės idėjų skleidėja ir stiprintoja. Tačiau asmeniškai susipažinusi su klebonu Bobinu, Aukštaitė susidarė visai palankų įspūdį apie jį: "jis man atrodė nuoširdžiai atviras, ne toks, kokį žmonės man buvo apibūdinę. Taip kaip parapijiečiai skundėsi klebonu, taip klebonas skundėsi parapijiečiais, ypač jų suktumu, "išdykumu".

Nors gyvenimas stūmėsi pirmyn, Navikevičių materialinė padėtis negerėjo. Kiek ūgtelėję sūnūs Antanas ir Algis prisidėjo prie šeimyninio biudžeto, kurį laiką visai sėkmingai pardavinėdami mieste pieno produktus. Pati Aukštaitė daugiausiai laiko praleisdavo namuose siūdama, kurdama eiles arba skambindama pianinu. Finansiniai reikalai kiek pasitaisė Navikevičiams persikėlus į senutės Martos Llewellyn Royer namus, kuriuose jie išgyveno vienuolika metų. Ponia Marta nuomos neėmė, prašydama atsilyginti gerais darbais.

Aukštaitė savo memuaruose rašo, jog jų namai vieną šaltą žiemą buvo tapę lietuvių bedarbių susibūrimų vieta. Nusivylę "naujuoju pasauliu", nematydami geresnių permainų artimoje ateityje, ne vienas jų atvirai reiškė savo nepasitenkinimą Kanados valdžia, kiti kritikavo kapitalistinę santvarką, jos nesugebėjimą pažaboti vis gilėjančią pasaulinę ekonominę krizę. Neretai Vakarų sistemą jie priešpastatydavo Sovietų Sąjungai, "švelniai piršdami Marksą ir Engelsoną", teigdami, kad "Stalinas - geriausias tėvas ir darbo masių globėjas". Apie tokių prokomunistinių pažiūrių populiarumą kai kurių lietuvių-imigrantų tarpe taip pat liudijo tuo metu Toronte leistas savaitinis "Liaudies balsas", kurio redakcija buvo atvirai paskelbus "ištikimybę Stalino programai". Kiti susirinkusieji teigė, kad vienintelis progresyvus kelias žmonijai - kapitalistinė santvarka, laisvoji rinka. Kiek pasiklausius tūžmingų debatų tarp šių radikaliai skirtingų grupuočių, Aukštaitė vieną vakarą labai nedviprasmiškai išreiškė savo politinę poziciją. Plačiai atvėrus savo buto duris ji įsakmiai suriko: "Šalin su Stalinais, Marksais ir Engelsonais! Išsinešdinkit greičiau!"

Susirasti darbą vyrui Antanui nesisekė, todėl teko ieškoti paramos kitur - prašyti piniginės pagalbos iš valdžios arba kreiptis į religines organizacijas sušelpti maisto produktais. Įdomu, jog pašalpos gavimo reikalus galėjo tvarkyti tik vyras. Antanui tai sukėlė didelę nuostabą ir net pasipiktinimą... Moterys lieka pastumtos į šalį. Tai jau nedemokratiška".

Daug nesvarsčius Aukštaitė nusiuntė Antaną "į mūs lietuvių Šv. Kazimiero parapiją" pas kunigą Joną Bobiną. Nors ir skundėsi šeimos galva, jog pusbadžiu vaikai gyvena, jog galą su galu sudurti nebeišeina, klebonas pradėjo dėstyti įvairius biurokratinius reikalavimus.

(Bus daugiau)

DARBININKUI paremti aukojo

DARBININKO skaitytojai, atsiuntę prenumeratą, prisidėję aukomis laikraščiui stiprinti ir atsilyginę už įvairius patarnavimus ar metinį kalendorių.

50 dol.: Danutė Virkutis, West Hartford, CT.

45 dol.: Aldona Bosman, Doraville, GA.

Po 40 dol.: Marcelė Zukas, New London, CT; Bronė Macijauskas, Sunny Hills, FL; Sofija Alis, Springfield, MA; Biruta Kwetz, Englewood Cliffs, NJ; Mrs. L. Klucinikas, Manalapan, NJ.

Po 30 dol.: T. Bauza, Hayden, ID; A. Grazulis, Clifton, NJ; Lucia Kurkulis, Rochester, NY.

Po 25 dol.: B. Andrašiūnas, Hot Springs, AR; A. V. Staknis, Stuart, FL; Liūtas Jurskis, Fair Haven, NJ; V. Kirkyla, E. Northport, NY.

Po 20 dol.: A. Saladžius, Montreal, Canada; Emilija Balčiūnienė, Hot Springs, AR; Angelė Jonynas, Berlin, CT; Alvyda Adams, Brookfield, CT; V. Alksninis, Ashford, CT; M.Yesukevich, Hamden, CT; Elona Vaisnys, North Haven, CT; Lijolė Zidonis, New Haven, CT; Br. Nemicas, Wethersfield, CT; V. Ancikas, Palm Harbor, FL; J. Iskauskas St. Pete Beach, FL; Adelaida Balbata, Petersburg, FL; A. Aukstikalnis, Hobe Sound, FL; J. Bradūnas, Baltimore, MD; Eva Skudzinskas, Baltimore, MD; Marcelė Spuras, Baltimore, MD; St. Griežė - Jurgelevičius, Dudley, MA; Rimkus & Tutinas, Ellicot City, MD; E. J. Sakalauskas, Ellicot City, MD; J. Vaitkunas, Lenox, MA; Tadas Aleksonis, No. Falmouth, MA; Antonia Wackell, Worcester, MA; Ant. Juskys, Brick, NJ; Marcia Darey, Colonia, NJ; J. Stokas, Cranford, NJ; V. Budnikas, Elizabeth, NJ; Natalija Kiaušas, Elizabeth, NJ; Birute Padleckis, Linden, NJ; Ona Stankaitis, Paterson, NJ; K. Norvila, Brooklyn, NY; Edith Pavelites, Brooklyn, NY; J. Daubenas, Forest Hills, NY; A. L. Jasaitis, Forest Hills, NY; Stase Bobelis, Kingston, NY; Laima T. Lileika, Manhasset, NY; Ona Jauneikaite, New York, NY; V. Jalinskas, Oyster Bay, NY; J. & K. Krivickas, Richmond Hill, NY; Marija Bajorūnienė, Ridge, NY; A. Maculaitis, Valley Stream, NY; J. Belickas, Woodhaven, NY; Ant. Dėdinas, Woodhaven, NY; Z. Dičpinigaitis, Woodhaven, NY; E. Liobe, Woodhaven, NY; Maria J. Liauba, Cincinnati, OH; Alb. Burba, Philadelphia, PA; Mildred Vilgosas, Philadelphia, PA; A. B. Gustaitis, Scranton, PA.

Po 15 dol.: J. S. Naujokaitis, San Diego, CA; A. Semaska, New Britain, CT; Stasė Kavaliūnas, New Smyrna Beach, FL; Regina Talluto, Fort Meyers, FL; Danutė Snarskienė, St. Petersburg, FL; Josephine Lapsys, Dedham, MA; A. Melaika, Athol, MA.

Po 10 dol.: J. K. Kudukis, London, Ont. Canada; J. Seidys, Montreal, Canada; Marytė Newsom, Los Angeles, CA; T. Jennings, Berlin, CT; S. Marcavage, Milford, CT; L. Kapeckas, Hartford, CT; Alf. Narbutas, Deerfield Beach, FL; A. Spakauskas, Ft. Meyers, FL; Rūta Durickas-Moore, Largo, FL; Ona Alekna, Miami Beach, FL; V. Milcius, Ocala, FL; Aldona Stasiūnas, St. Petersburg, FL; Elena Purelis, West Palm Beach, FL; P. Plestys, Oak Lawn, IL; Irena M. Molinis, Lemont, IL; Msgr. S. Morkunas, Sioux City, IA; Elena Okas, Baltimore, MD; V. Senuta, Boston, MA; Magde Sakadauskas, Brockton, MA; A. Astravas, Melrose, MA; J. Dionas, Westfield, MA; L. & P. Alinskas, Westwood, MA; A. V. Kubilius, Westwood, MA; Ramona Menkeliu-nas, Worcester, MA; Alf. Mikalainis, Franklin, NH; Eglė Vainius, Holmdel, NJ; J. V. Miknevicius, Linden, NJ; Domicelė Račkauskaitė, Nashua, NH; P. Kalibat, Freeport, NY; Ruta Jauniskis, Fort Salonga, NY; Ona Rugienienė, Huntington Station, NY; R. Šidlauskas, Richmond Hill, NY; Dr. Giedrė Kumpikas, Hollis Hills, NY; S. Marcinkevicius, Queensbury, NY; Stefa Mikulskis, Woodhaven, NY; Dr. J. Masilionis, Dayton, OH; Aleksandra Sakas, Lancaster, OH; L. R. Stankus, Media, PA; Bronė Stravinskis, Fairfax, VA.

Po 5 dol.: Br. Papsys, Los Angeles, CA; L. Tomkus, West Hills, Ca; A. Sliogeris, Marlborough, CT; A. Mockus, Newington, CT; Irena Jalinskas, W. Hartford, CT; Marcela Aras, St. Pete Beach, FL; A. Grabauskas, St. Pete Beach, FL; E. Treimanis, St. Pete Beach, FL; Margaret Vildzius, Bethesda, MD; Cecilia M. Zitkus, Baltimore, MD; Antanina Liutkevicius, Norwood, MA; A. Lauraitis, Linden, NJ; J. Kurilavicius, Linden, NJ; Eva Jankus, Woodhaven, NY; R. Remeza, Ozone Park, NY; G. Makarevičienė, Plainview, NY; Gabr. Vidmantas, Rochester, NY; V. Morkunas, Woodhaven, NY; P. Makarauskas, Philadelphia, PA; Audronė Pakštys, Great Falls, VA; Marta Stanaitis, Racine, WI.

Po 2 dol.: Alf. Mazeika, Jamaica, NY; D. Rimkutė, Richmond Hill, NY.

Kiekviena auka yra didelė pagalba DARBININKUI. Laikraščio ateitis, tuo pačiu ir lietuvybė išeivijoje priklauso nuo aukotojų dosnumo. Vien iš prenumeratos nebūtų galima išsilaikyti.

Nuoširdžiai dėkojame.

Darbininko administracija

Posėdžiavo LB New Yorko apygardos valdyba

Rugsėjo 17 d. Kultūros Židinyje posėdžiavo Lietuvių Bendruomenės New Yorko apygardos valdyba. Paskutinis posėdis prieš šį buvo vasario 27 d. Susidarė ilgas tarpas todėl, kad pirmininkė Laima Šileikytė-Hood buvo išvykusi ilgesnei kelionei.

Sekretorė Malvina Klivečkienė perskaitė pereito posėdžio protokolą.

Kaip įprasta, į apygardos posėdį buvo pakviesti ir apylinkių pirmininkai, kurie trumpai apžvelgė veiklą savose apylinkėse.

Queens apylinkės veiklą apžvelgė Ramutė Česnavičienė, kuri neseniai buvo perrinkta pirmininke naujam terminui. Prisiminė, kaip buvo paminėti Birželio trėmimai, spalio 13 d. surengta Kultūrinė popietė. Spalio 5-6 d. įvyko *Blusų turgus*. K. Židinio kavinė veiks lapkričio 3 dieną.

Bushwicko apylinkę sudaro pranciškonų spaustuvės tarnautojai ir vienuolyno nariai. Tokiu vardu ji buvo pavadinta senoje vietovėje, kai pranciškonai gyveno Bushwick Ave., toks vardas ir liko. Visą laiką pirmininku yra Tėv. Pr. Giedgaudas, OFM. Apylinkė dalyvauja apygardos valdybos rinkimuose, uoliai susimoka nario mokestį.

Great Necko apylinkei pirmininkauja Irena Vilgalienė. Apylinkė pasiuntė 16 siuntinių į Lietuvą našlaičiams ir neturtingiems žmonėms, gavo nuoširdžių padėkos laiškų.

Manhattano apylinkei pirmininkauja Laima Šileikytė-Hood. Ji trumpai paminėjo apylinkės darbus ir toliau kalbėjo apie bendrus reikalus.

Ji prisiminė buvusią tautinių šokių šventę. Šokėjų buvo daug, bet publikos buvo mažokai. New Yorko *Tryptinis* pasirodė puikiai, bet ansamblio ateitis neaiški, trūksta šokėjų. Dabar yra 10 mergaičių ir tik 4 berniukai.

Lietuviška televizijos programa buvo rodoma Chicagoje. Rugsėjo 9 d., 1 val. popiet ta pati programa parodyta New Yorke per kabelinės programos 17 kanalą. Bus tariamasi, kaip dažniau tokias programas parodyti New Yorko lietuviams.

Lietuvos konsulatas lapkričio 6 d., 7 val. vak. Vengrų konsulato patalpose rengia pianistės Mūzos Rubackytės koncertą.

1998 m. birželio mėn. paskutinę savaitę ir liepos mėn. pirmą savaitę bus rengiamas *Baltic Fest 98*. Sudarytas atskiras komitetas, kuris posėdžiauja kas mėnesį Washingtone. Pirmininkė atstovauja lietuviams. Renginį organizuoja Smithsonian Institutas. Iš kiekvienos tautos nori sutelkti po 50 liaudies menininkų. Finansuoja didžiosios bendrovės ir pavieniai žmonės.

Konsulatas pirmininkei perdavė žinią, kad spalio 20 d. Lietuvoje vyksta Seimo rinkimai.

Nutarta gruodžio 1 d., sekmadienį, surengti kompoz. Kazimiero Viktoro Banaičio 100 metų gimimo sukakties minėjimą. Jis gyveno čia, Brooklyne, čia veikė, kūrė ir čia mirė. Tad ir privalu prisiminti šį žymų lietuviškos muzikos puoselėtoją.

Sekantis apygardos valdybos posėdis bus lapkričio 13 d., trečiadienį, 7:30 val. vak. Kultūros Židinyje. **(p.j.)**

40-asis talpintuvas išsiųstas Lietuvon

"Pagalba Lietuvai" vadovas Robert S. Boris pranešė, kad š. m. spalio 11 dieną 40-asis talpintuvas buvo išsiųstas į Lietuvą per World Medical Relief Inc. įstaigą, Detroit, MI. Šis talpintuvas siunčiamas į Šv. Klaros (mirštančiųjų) ligoninę Utenoje. Šiame talpintuve buvo siunčiamos 32 naujos mechaninės ligoninių lovos ir staliukai iš Mercy ligoninės, Farmington Hills, MI, 14 dėžės įvairių vaistų ir medicinos įrangų iš Syracuse, NY, 32 dėžės knygų, gautos iš seselių pranciškiečių iš Pittsburgh, PA. Detroito ir jo apylinkės lietuviai paaukojo 162 paklodes ir 52 rankšluoščius. Taip pat per 1,300 dol. buvo suaukota nupirkti įvairių reikmenų ir persiuntimo išlaidoms. Antanas Balsys nupirko medicininių reikmenų, kurie bus pridėti prie World Medical Relief, Inc. įstaigos paaukotų medikamentų, kurie yra reikalingi įsteigti "alcohol and drug abuse klinikai" Kaune. Dalis šių reikmenų bus skirti Akmenės ligoninei, CARITAS, Vilniuje, ir Utenos rajono ligoninei Utenoje. **Regina Juškaitė**

Lietuvių Moterų Klubų Federacijos ilgametei narei

A. † A.

JUOZEI AUGAITYTEI - TAMAŠAUSKIENEI

mirus, nuoširdžią užuojautą reiškiame jos vyrui inž. Č. TAMAŠAUSKUI ir visiems artimiesiems.

LIETUVIŲ MOTERŲ KLUBŲ FEDERACIJA

LIETUVA - BALTIJOS GRAŽUOLĖ

Pasidžiaukite ilgesniu žiemos savaitgaliu Vilniuje

tik 610 dol. asmeniui

Į kainą įeina: skrydis iš New Yorko ir atgal; trys naktys viešbutyje LIETUVA; pusryčiai; pervežimai iš aerouosto į viešbutį.

Pasiklauskite apie papigintas kainas viešbučiuose ŠARŪNAS ir STIKLIAI.

Skambinkite Erikui: 1-800-451-9511

UNIONTOURS

245 Fifth Avenue
New York, NY 10016

Tel. (212) 683-9500, 800-451-9511

FAX: (212) 683-9511

ASTAnet: http://www. uniontours. com

FINNAIR · Member ASTA American Society of Travel Agents · SAS SCANDINAVIAN AIRLINES

TRANSPAK

Siuntiniai į Lietuvą laivu su pristatymu į namus.
Skubiems siuntiniams AIR CARGO.

Komercinės siuntos pagal susitarimą.

Pinigai pervedami doleriais - nuo išsiuntimo dienos į gavėjo rankas per 2 - 5 dienas.

MAISTO SIUNTINIAI

Du patys populiariausi - tai 55 svarų įvairaus maisto už $98 ir šventinis už $39.-

$98.- rūkytos dešros, mėsos konservai, šprotai, vaisių sultys, margarinas, aliejus, sūris, sausainiai, tirpi kava, malta kava, kakava, arbata, cukrus, ryžiai, makaronai, razinos, majonezas, riešutai, žirneliai, agurkai, šokoladas, aspirinas, vitaminai. 55 svarai arba 25 kg.

$39.- tirpi kava, malta kava, arbata, kakava, vaisių sultys, sausainiai, aliejus, mėsos konservai, aspirinas, vitaminai.

Pageidaujant prisiųsime smulkią informaciją.
Siųskite per seniausią siuntinių į Lietuvą įstaigą.

TRANSPAK, 2638 W. 69th St.
Chicago, IL 60629 Tel. 312-436-7772

Mūsų atstovybė Lietuvoje:
Vilnius 26-28-27, 26-24-27

10 METŲ MIRTIES SUKAKTIS

A. † A.

Dr. PETRAS VILEIŠIS

1906 - 1986

Gerbdami velionio atminimą pranešame, kad jo mirties dieną, lapkričio 3, sekmadienį, 10:30 val. ryto šv. Mišios bus aukojamos Šv. Juozapo parapijos bažnyčioje Waterbury, CT.

Prašome velionį prisiminti kaip taurų lietuvį ir patriotą.

ŠEIMA

DARBININKAS

E-mail:103517.1071@compuserve.com

Redakcija ..... (718) 827-1352
Redakc. FAX .. (718) 827-2964
Administr. ..... (718) 827-1351

Spaustuvė ..... (718) 827-1350
Vienuolynas ... (718) 235-5962
Vyskupas ..... (718) 827-7932
Salė (kor.) ..... (718) 827-9645
Salės adm. ..... (718) 235-8386

341 Highland Blvd.
Brooklyn, NY 11207

Daugiau New Yorko žinių yra 7-tame puslapyje.

Šį savaitgalį Kultūros Židinyje:

Kultūros Židinio metinis suvažavimas - susirinkimas įvyks š. m. spalio 26 d. Kultūros Židinio žemutinėje salėje, 361 Highland Blvd., Brooklyn, NY. Susirinkimo narių registracija - 9 val. ryto; susirinkimo pradžia - 10 val. ryto. Programoje bus Židinio vadovybės metiniai pranešimai, diskusijos, užkandis ir Tarybos rinkimai. Visi nariai, rėmėjai ir norintieji dalyvauti kviečiami atsilankyti XX-tajame metiniame suvažiavime.

Šį savaitgalį, spalio 27 d., reikia **laikrodžius atsukti vieną valandą atgal.**

Lietuvos Partizanų ir Tremtinių kvarteto "Girių Aidas" koncertas įvyks š. m. lapkričio 17 d., sekmadienį, Kultūros Židinyje. Kvartetą papildys Lietuvos Valstybinės operos solistas Vincas Kuprys, taip pat buvęs tremtinys. Koncertą rengia Katalikių Moterų Kultūros Draugija. Pelnas skiriamas Lietuvos tremtinių ir partizanų globai.

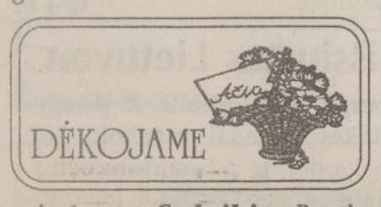

Antanas Seduikis, Brockton, MA, užmokėjo už dvejų metų prenumerata iš anksto, atsiųsdamas **100 dol. čekį**. Nuoširdžiai dėkojame dosniam prenumeratoriui už paramą, kuri šiuo metu laikraščiui labai reikalinga.

MIRĖ JUOZĖ AUGAITYTĖ

Po trumpos ligos, spalio 6 d. Philadelphijoje mirė Kauno ir Vilniaus operų solistė Juozė Augaitytė. Palaidota spalio 10 d. Prisikėlimo kapinėse po pamaldų Šv. Andriejaus parapijos bažnyčioje. Prieš pamaldas, pro atvirą karstą praeidami, su savo mylima bendruomenės nare atsisveikino gausūs velionės draugai ir pažįstami. Philadelphijoje ji gyveno ir lietuvių kultūrinėje veikloje dalyvavo nuo pat savo atvykimo 1949 m. Velionė buvo pašarvota dėvinti savo tautinius drabužius ir gintaro karolius, kokią ją prisimena jos lietuviškųjų koncertų lankytojai.

Mišias aukojo ir pamokslą pasakė kaimyninės (Šv. Jurgio) parapijos klebonas kun. Joseph Andrulonis, solo giedojo velionės mokinė Anna Del Borello, vargonais grojo Vytautas Matonis. Aukas mišių metu nešė Augaitytės dainavimo klasės mokiniai: Gabrielius Mironas ir Violeta Bendžiūtė, skaitinius skaitė Regina Raubertaitė.

Po pamaldų, bažnyčioje su velione atsisveikino Lietuvos Valstybinio teatro vardu dramos aktorius Vitalis Žukauskas (atvykęs iš New Yorko) ir Lietuvių Moterų Federacijos Philadelphijos klubo pirmininkė Snieguolė Jurskytė. Jiedu trumpai apžvelgė operos solistės gyvenimo ir dainos kelią Lietuvoje, Vokietijoje ir Amerikoje. Ji buvo gimusi 1906 m. gegužės 1 d. Žemaitijoje.

Laidotuvėmis rūpinosi velionės vyras statybos inž. Česlovas Tamašauskas. Jam talkino Snieguolė Jurskytė, Rima Mironienė, Regina Raubertaitė, Valė Buinienė ir eilė kitų Federacijos narių. Laidotuvėse dalyvavo velionės sesers sūnus philadelphietis Kęstutis Pliuškonis su šeima. **(s.n.)**.

Mirė Elena Plechavičiūtė-Legeckienė

Elena Plechavičiūtė - Legeckienė mirė š. m. rugsėjo 13 d. Kaune. Buvo pašarvota Kariniukų Ramovėje. Palaidota rugsėjo 17 d. Ukrinų kapinėse, Žemaitijoje, šalia tėvo kapo. Laidotuvėse dalyvavo sūnus Ričardas, duktė Regina Ošlapienė, giminės, Birutiečių Sąjungos moterys ir draugai. Lietuvos kariuomenės kapelionas kun. A. Bulota pravedė paskutinį atsisveikinimą.

Elena Plechavičiūtė gimė 1902 m. Bukončiuose, Mažeikių apskr. Augo Žemaitijoje, gimnaziją baigė Telšiuose. Vėliau Kaune baigė Ilgūno buhalterijos kursus. 1927 m. ištekėjo už dr. Povilo Legeckio. Užaugino dukterį Reginą ir sūnų Ričardą. Į Vakarus pasitraukė 1944 m. Į Ameriką atvyko 1950 m. Čia iš pradžių dirbo įvairius darbus, vėliau, išmokusi anglų kalbą, grįžo prie buhalterės specialybės ir 25 metus išdirbo Jungtinių Tautų Organizacijoje buhaltere.

Amerikoje ji įsijungė į visuomenines organizacijas, buvo Lietuvių Moterų Federacijos klubo narė, priklausė Lietuvių Bendruomenei, bet daugiausiai pastangų ir širdies atidavė Lietuvos Didžiosios Kunigaikštienės Birutės karių šeimų moterų draugijai, teko net jai pirmininkauti. Rūpinosi spauda, skyrė lėšų knygų leidimui. Taip 1978 m. pasirodė knyga *Gen. Povilas Plechavičius* (atsiminimai apie jos brolį).

Abu vaikus išaugino susipratusiais lietuviais. Paskutinius trejus metus velionė su dukra Regina Ošlapiene gyveno Kaune. Ir čia buvo įsijungusi į Birutiečių veiklą ir sielojosi dėl nūdienos negerovių. Vis svajojo, kad Lietuva bus tokia, kokią ją kūrė Nepriklausomybės gynėjai, išeivijos, tremties ir okupacijos keliais ėję jos vaikai.

Velionės šeima prašo vietoj užuojautų aukoti Kretingos labdaros valgyklai. Sūnus Ričardas Kretingos valgyklai paaukojo 100 dol.

Kultūros Židinio kavinė veiks lapkričio 3 d. Kultūros Židinyje. Bus skaniai pagamintas maistas, namie kepti pyragai ir atgaiva. Čia galima atsivesti kaimynus, draugus ir net atšvęsti progines šventes, padedant sutelkti lėšų Kultūros Židinio išlaikymui.

New Yorko vyr. skaučių židinys "Vilija" lakričio 3 d., 3 val. popiet Kultūros Židinio posėdžių menėje pristatys visuomenei neseniai išleistą knygą "Lietuviškoji Skautija 1945 - 1985". Čia bus galima ir šią knygą įsigyti.

NY Maironio Lituanistinė mokykla jau pradėjo mokslo metus. Pamokos vyksta šeštadieniais nuo 9:30 val. ryto iki 1 val. popiet Kultūros Židinyje.

Laisvės Žiburio Radijo 55-tasis Rudens koncertas įvyks šeštadienį, lapkričio 2 d. Kultūros Židinyje, 361 Highland Blvd., Brooklyn, NY. Pasirodo **Keistuolių Teatras** iš Kauno. *Žiūr. skelbimą šiame puslapyje.*

KEISTI DALYKAI KULTŪROS ŽIDINYJE

KEISTUOLIŲ TEATRAS - profesionalus privatus teatras. Jį 1989 m. įkūrė grupė jaunų aktorių, baigusių Lietuvos Muzikos Akademiją. Ši grupė kuria originalius scenarijus liaudies kūrybos ir literatūrinių kūrinių pagrindu. Dainuoja savo sukurtas dainas.

Teatras jau septynerius metus tobulina savo kūrybos principus, ieško vis naujų bendravimo su žiūrovais priemonių. Betarpiškas kontaktas, šilta atmosfera, gera nuotaika, lengvai įsimenamos melodijos - visa tai būdinga šiam teatrui. Savo programoje "keistuoliai" priverčia lietuvį pasijuokti iš savo lietuviškumo, dainose liūdesį ir nerimą nuplauna džiaugsmo ašarom. Aktoriai tauriai reikšmingą suaugusių pasaulį praskaidrina subtilaus humoro ir autoironijos gaidele, sulaužo klasikinių muzikos, literatūros, teatro ir kino žanrų rėmus.

Lapkričio 2 d., šeštadienį, ši grupė Kultūros Židinyje atliks programą, pavadintą "Keistuoliai ir jų draugai".

Pirmoje dalyje skambės ankstyvosios lyrikos grupės "Užsitęsusios vaikystės ruduo" aktorių sukurtos dainos. Tai švelnios ir lyriškos dainos, kupinos gyvenimo džiaugsmo, kuris būdingas kiekvienam jaunam žmogui, o taip pat liūdesio ir nostalgijos, kuri neišvengiamai lydi kiekvieną mūsų, atsisveikinant su vaikyste.

Antroje dalyje pasirodys intymių vyrų grupė "Erelis" su programa "Brisiaus galas". Dar 1986 m. "Erelis" pirmą kartą plačiai ir galingai išskleidė savo sparnus. Beveik visuose Lietuvos miestuose ir miesteliuose žiūrovai juokėsi iš "Brisiaus galo". Šios programos ilgaamžiškumas patvirtina "Erelio" principą nekurti vienadienių juokų apie politiką. Pasak aršaus veido trupės aktoriaus Dariaus Minioto, "Erelio" humoras svetimas tiems, kuriems juokingas vyras be kelnių.

Trečioje dalyje - trys tenorai. Tai didelio profesionalumo reikalaujanti muzikinė parodija, kurioje lengvai atpažinsite garsiuosius pasaulio tenorus: Luciano Pavarotti, Placido Domingo ir Jose Carreras.

Šiuo neįprastu koncertu atžymėsim LAISVĖS ŽIBURIO 30-sias metines. Koncerto detalės - žemiau duotame skelbime.

Romas Kezys
"Laisvės Žiburio" vedėjas

"Keistuolių teatras" spektaklio metu.

"Keistuolių teatras".

LAISVĖS ŽIBURIO RADIJO
55-tasis RUDENIO KONCERTAS
šeštadienį, lapkričio 2 d.
Kultūros Židinyje, 361 Highland Blv., Brooklyn, NY 11207

Pasirodo
KEISTUOLIŲ TEATRAS
iš Kauno
Pradžia 7 val. vak. punktualiai

Koncertui visos vietos numeruotos. Patartina bilietus įsigyti iš anksto paštu, prisiunčiant atitinkamai sumai čekį ir sau adresuotą su pašto ženklu voką Lithuanian Radio Club vardu: 217-25 54 Ave., Bayside, NY 11364. Bilieto kaina 10 dol.

Bilietus galima įsigyti ir pas platintojus:

Marytė Šalinskienė 718 - 296-2244
Bruno Rutkunas 516 - 628-2292
Algis Pliura 718 850-3576
Asta Barkauskienė 718 894-6814
Vida Jankauskienė 718 647-2434
Živilė Jurienė 718 - 847-3133
Julius Veblaitis 908 - 687-4943
Mary Kober 516 - 767-1517
Daiva Bartulienė 718 - 849-5826
Romas Kezys - 718 - 423-6161

Vaikams bilietai - 5 dol. - pardavinėjami tik prie įėjimo.

Po programos šokiai ir balius. Groja Brolių Kezių orkestras. Lietuviška ir roko muzika. Baliui stalus galima iš anksto rezervuoti pas Živilę Jurienę 718 - 847-3133 (vakarais).

Veiks gėrimų ir valgių bufetas. Lietuviško maisto pietūs (cepelinai, kugelis ir pan.) bus duodami prieš ir po koncerto. Vyr. šeimininkė - Anelė Jasevičienė.

Visus atsilankyti kviečia

LAISVĖS ŽIBURIO RADIJAS
Romas Kezys, vedėjas

Sekmadieniais 9 val. ryto WKDM 1380 AM

SKELBIMAI

Moterims siūlomi darbai amerikiečių šeimose. Turi susikalbėti angliškai, mėgti vaikus, žinoti namų ruošos darbus. Patikima agentūra. Telef. (516) 37-7-1401. **(sk.)**

PINIGAI PERVEDAMI Į LIETUVĄ. Siuntiniai, maisto siuntiniai, **komercinės siuntos** laivu arba oro paštu - **air cargo**. **TRANSPAK**, 2638 W. 69th Street. Chicago, IL 60629. Telef. (312) 436-7772. CONNECTICUT valstijoje (203) 232-6600. **(sk.)**

Domiuosi lietuvių išeivijos spauda. Perskaitę laikraščius "Darbininką", "Draugą", "Dirvą", "Tėvynę", ir kt., neskubėkite jų išmesti. O gal užsilieka ir lietuviškos spaudos iš Kanados, Argentinos ir kt.? Skambinti tel. (718) 956-1653 Vilimui. **(sk.)**

Ieško lietuvaitės - merginos, našlės arba motinos su maža mergaite, kuri galėtų gyventi drauge ir prižiūrėti senesnio amžiaus žmones ir jų namus, turtą, slaugyti ligoje Senior Citizens. Gali kreiptis gyvenantys Amerikoje, Kanadoje, Lietuvoje ir kitur. Kreiptis: Joseph Lugan c/o John Conwood, P. O. Box 21270, Jamaica, NY 11421, USA. (**sk.**)

Skubiai reikalinga namų šeimininkė. Reikės prižiūrėti ir 6 metų berniuką. Duodamas kambarys, maistas ir alga. Turi kalbėti angliškai. Nerūkanti. Sekmadieniai ir pirmadieniai laisvi. Pageidaujamos rekomendacijos. Kreiptis tel. (516) 367-4624. (**sk.**)

"Lietuvos aidas", patriotinės minties, plačios informacijos dienraštis, daugiausiai skaitomas išeivijos lietuvių, dėl daugiau kaip dvigubai pabrangusio pašto, buvo priverstas pakelti metinę oro paštu prenumeratą iki $130 nuo 1994 m. rugpjūčio 1 d. Čekį $130 rašyti "Lietuvos aido" vardu ir siųsti JAV įgaliotiniui adresu: Bronius Juodelis, 239 Brookside Lane, Willowbrook, IL 60514. Tel. 708 986-1613.

Kretingos pranciškonų labdaros valgyklai, kuri buvo aprašyta DARBININKO Nr. 29, aukojo:

Jonas Bernatonis, Richmond Hill, NY - 10 dol.

Norintieji prisidėti prie šios valgyklos išlaikymo, prašomi aukas siųsti:

Franciscan Fathers
361 Highland Blvd.
Brooklyn, NY 11207.

Pažymėkite, kad tai jūsų auka Kretingos vienuolyno labdaros valgyklai.

"Darbininko" administracija prašo skaitytojus nuolat atkreipti dėmesį į lipinuke ant laikraščio pažymėtą jūsų prenumeratos pasibaigimo datą EXP. Mieli skaitytojai nuoširdžiai prašomi laiku pratęsti prenumeratą ar sumokėti atsilikusį mokestį.

ATLANTA Import Export, Inc., siuntinių į Lietuvą persiuntimo bendrovė, siuntinius vėl priims spalio 25 d., penktadienį, nuo 12 val. iki 1 val. popiet Kultūros Židinio kieme. Dėl informacijų skambinkite tel. **(914) 258-5133.**

"VILTIES" siuntinių agentūros atstovas siuntinius vėl priims Brooklyne, Kultūros Židinio kieme, buv. spaustuvės patalpose, spalio 26 d., šeštadienį, nuo 12 val. iki 4 val. popiet.

Brooklyne mūsų atstovas yra Algis Jankauskas, tel. (**718**) **849-2260.** Jis paims siuntinius iš namų.